Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXII., št. 122 — Ljubljana, sobota 24. maja 1941 — Cena Din 2 — cent. 60

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 34-92 in 33-92.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 30.— Din. Za inozemstvo 50.— Din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26.

Rokopisi se ne vračajo.

UNICA RAPPRESENTANTE per le inserzioni dal Regno d'Italia e dall'estero è l'Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

Minister za Narodno prosveto Eksc. G. Bottai v Ljubljani

Ogledal si je razne slovenske znanstvene in prosvetne ustanove

Ljubljana, 23. maja.

Dopoldne ob 10.15 je prispel iz Rima v Ljubljano Minister za Narodno prosveto Ekscelenca Giuseppe Bottai. Za njegov poset je vladalo v mestu veliko zanimanje, posebno med prosvetnimi in kulturnimi krogi, čijih iskrena želja je, da se Ekscelenca gospod Minister na viru spozna z našimi prilikami, ki spadajo pod njegov resor.

Ob palači Visokega Komisarijata, kamor je gospod Minister namenil svoj prvi obisk, se je zbralo na levi in desni mnogo občinstva. Pred glavnim vhodom je bila postrojena častna četa Savojskih Grenadirjev z godbo. Ko je gospod Minister v spremstvu Visokega Komisarja izstopil iz avtomobila, so fanfare zatrobile slavnostno koračnico, nakar je obšel častno četo stasitih vojakov.

Po krajšem obisku pri Visokem Komisarju se je Minister Ekscelenca Bottai s svojim spremstvom odpeljal na vseučilišče, koder ga je pri zapadnem vhodu pričakoval rektor dr. Matija Slavič, odet z znaki svoje visokošolske časti. Po kratkem pozdravu se je Ekscelenca gospod Minister podal v prvo nadstropje v sobo vseučiliškega senata, koder mu je gospod rektor predstavil zastopnike Akademske oblasti. Takoj nato so vstopili v zbornično dvorano, ki je že bila polno zasedena. Gospod Minister je bil pri vstopu v dvorano sprejet z viharnimi ovacijami.

Rektor dr. Slavič je s svojega mesta pozdravil visokega gosta z daljšim govorom v slovenščini, nato pa v italijanščini.

Poudaril je, da si šteje v čast in veselje, ker more pozdraviti na naših univerzitetnih tleh Eksc. Prosvetnega Ministra kakor tudi Eksc. Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino ter druge odlične zastopnike oblasti. Slovenska univerza, ki je bila že pred poldrugim stoletjem uresničena, je srčna zadeva našega naroda, ki jo je zgradil z največjimi gmotnimi žrtvami in je dosegla priznanje daleč po kulturnem svetu. Že ob prvem sprejemu je Visoki Komisar g. Emilio Grazioli poudaril, da ceni in spoštuje slovensko kulturo, ter je pokazal živo zanimanje za našo univerzo. Čustva veselja so se še povečala, ko nas je Visoki Komisar obvestil, da se bo univerza še izpopolnila z zgraditvijo univerzitetnih institutov in klinik, današnji obisk Prosvetnega Ministra in Visokega Komisarja na univerzi pa je še posebno trdno poroštvo, da sta Duce in Kraljevska Vlada afirmirala ljubljansko univerzo in da ji hočeta omogočiti razvoj do moderne popolnosti.

S prošnjo, naj blagovoli gospod Prosvetni Minister sprejeti naše odkritosrčno globoko zahvalo za cenjeni obisk in udano prošnjo za blagohotno naklonjenost ljubljanski univerzi, je rektor dr. Slavič zaključil svoj pozdrav.

Ekscelenca gospod Minister se je zahvalil s prisrčnimi besedami, ki jih je sproti v slovenščini tolmačil vseučiliški tajnik dr. Sketel.

Govor Eksc. Bottaia na univerzi

V svojem odgovoru je g. Minister izjavil:

Svoj poset sem izvršil po nalogu Duceja, da vzpostavim stike v imenu italijanske šole in italijanske kulture s slovensko šolo in slovensko kulturo. V okviru Italijanskega Imperija bo imela slovenska kultura svojo lastno funkcijo, ki bo dobro ocenjena in povečana. Kultura druži, ne nivelira: Ljubljanska univerza bo imela zato svojo posebno nalogo, ki jo bomo mi priznavali in pospeševali. Po odloku Duceja bodo ustvarjeni potrebni fondi za nadaljevanje gradbenih del univerze. V bodočnosti, ko bo ta univerza integralen del italijanskega vseučiliškega sveta, bo vedno bolj poživljena izmenjava med obema kulturama. Odnošaji med Italijanskim Imperijem in slovenskim ozemljem se bodo razvijali v odkritem in globokem sodelovanju.

Iz vseučilišča je šel gospod Minister s spremstvom peš v novo zgradbo vseučiliške knjižnice, ki je tik pred zaključkom poslednjih del. Mogočna stavba s svojo krasno arhitektonsko zunanjostjo in prekrasno notranjo izgraditvijo je napravila na gospoda Ministra kar najugodnejši vtis. Dalje časa se je visoki gost zadržal v veliki knjižnični dvorani, koder so mu navzoči domačini tolmačili zmiselno ureditev opreme in vseh ostalih naprav.

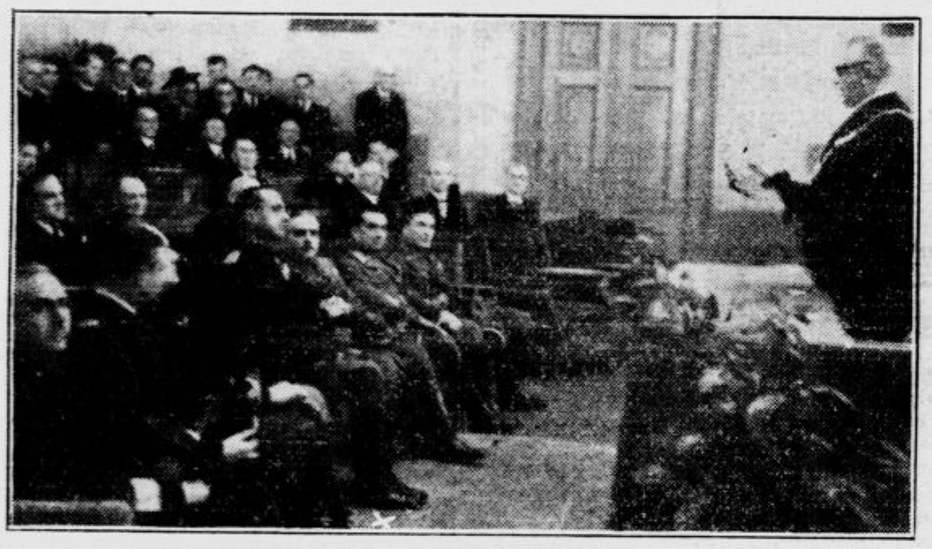

L'Eccellenza il Ministro G. Bottai in visita all'Università — La sala del Università durante la visita. Alla destra il rettore dott. Matteo Slavič mentre legge il saluto, al posto d'onore il Ministro G. Bottai.
Gospod minister Eksc. G. Bottai pri posetu vseučilišča. Pogled v vseučiliško zbornico v času visokega obiska. Na desni je rektor dr. Matija Slavič, ko čita pozdravni govor, pred njim na častnem mestu minister Eksc. G. Bottai (×).

Popoldne si je Eksc. g. Minister G. Bottai ogledal nekatere ljubljanske učne zavode, zvečer pa je prisostvoval slavnostni predstavi v operi. Jutri dopoldne si bo g. Minister ogledal še nekatere kulturne ustanove, med drugimi narodni muzej, Galerijo in mestni muzej ter si bo, če mu bo dopuščal čas, ogledal starodavni ljubljanski grad ter panoramo glavnega mesta Ljubljanske Pokrajine, ki je ob lepem vremenu prav z grajskega stolpa najlepša.

★

Prvi službeni obisk Ministra Narodne Prosvete Eksc. Giuseppa Bottaia Ljubljani kot glgavnemu mestu najmlajše italijanske province pomeni nov korak k utrditvi vezi Ljubljanske pokrajine s središčem Imperija — z Rimom. Gospod Minister je imel priliko, da spozna na licu mesta slovenske kulturne naprave in zavode v Ljubljani; mogel je s prvim neposrednim stikom dobiti vpogled v našo prosveto, v naše šolstvo in v znanstvene institucije, ki se naslanjajo na etnični značaj in na bogate kulturne tradicije Ljubljanske pokrajine. Tako je mogel ta odlični in vplivni državnik, ki spada med ožje Ducejeve sodelavce, spoznati iz neposredne bližine ustroj in nadaljnje potrebe slovenskega prosvetnega življenja.

V trenutku, ko izrekamo g. Ministru Narodne Prosvete iskreno dobrodošlico v imenu javnosti Ljubljanske pokrajine, naj v kratkih potezah predstavimo našemu občinstvu osebnost in delo enega izmed vodilnih ministrov rimske Vlade.

Giuseppe Bottai se je rodil v Rimu l. 1895. Po dovršitvi študij se je moral udeležiti vojne, nato pa se je posvetil novinarsko-pisateljski dejalnosti. Izdal je med drugim dve pesniški zbirki. Od l. 1920 se bavi s politiko. Bil je med ustanovitelji rimskega Fascia in si je pridobil velikih zaslug za pripravo »pohoda na Rim«. V tem zgodovinskem pohodu je vodil 8000 mož broječo skupino Abruzzov in Marchigiancev. Postal je zaupni in iniciativni Mussolinijev sodelavec pri izgradnji nove Italije. Posebej se je odlikoval v ureditvi delovnih odnosov in v izgraditvi mogočnega korporacijskega sistema, ki je dal fašistični Italiji trdno podlago za njen nadaljnji razvoj, ker je izključil razredne boje in vzpostavil na bazi socialne pravičnosti in urejenega sodelovanja edinstvo stanov in vsega naroda. Znamenita »Carta del Lavoro« je Mussolinijevo in njegovo delo. S 26. letom je postal poslanec in je kmalu na to odpotoval v študijske namene v Severno Ameriko.

Po vrnitvi iz Novega sveta je postal dopisnik lista »Popolo d'Italia« in sotrudnik Mussolinijevega časopisa »Gerarchia«. L. 1925. mu je bilo poverjeno vodstvo lista »Epoca«, obenem pa je bil izdajatelj in glavni urednik časopisa »Critica Fascista«.

Kot publicist se je mnogo bavil z gospodarskimi in socialnimi vprašanji. Postal je državni podtajnik in poznejši državni tajnik za korporacije. L. 1929. mu je bilo zaupano ministrstvo korporacij, ki ga je dotlej vodil sam Duce. Na tem mestu je ostal do julija l. 1932, ko je ta resor zopet prevzel Duce. Nato je postal profesor za korporacijsko pravo na univerzi v Pisi, predsednik Blagajne za socialno zavarovanje in član Velikega Fašističnega Sveta. L. 1935 je bilo Eksc. Bottaiu poverjeno mesto rimskega guvernerja. V začetku abesinske vojne se je z Mussolinijevim privoljenjem uvrstil med prostovoljce in je dne 5. maja na čelu italijanske vojske pod vodstvom Maršala Badoglia vkorakal v Adis Abebo. Za prehodni čas je postal civilni guverner Adis Abebe. L. 1935 je bil imenovan za Ministra Narodne prosvete — položaj, ki ga zavzema še danes in na katerem mnogo prispeva k utrditvi moči in ugleda Italije.

Gospod Minister je med drugim spisal knjigo: »Mussolini, ustvaritelj Imperija«.

Arabci zahtevajo svoje pravice

Vlada Ibn Saudove Arabije zahteva od Angležev vrnitev luke Akab, ki predstavlja ključ angleškega vojaškega sistema na Bližnjem vzhodu

Rim, 23. maja. s. Vlada Ibn Saudove Arabije je poslala angleškemu poslaniku noto, v kateri zahteva, da Angleži vrnejo tej arabski državi luko Akabo, ki so se je po krivici polastili. Luka Akaba leži na dnu enako imenovanega zaliva na meji Egipta, Palestine in Arabije. Akabski zaliv meji na vzhodu na polotok Sinaji, ki meji na zapadu na Sueški zaliv.

Podrobnosti v zvezi s to arabsko zahtevo še niso znane. Na vsak način pa je Akabski zaliv spričo svojega zemljepisnega položaja velikega vojaškega in strateškega pomena posebno pa prav sedaj, ko je Sinajski polotok centralna točka angleških vojaških pozicij na Bližnjem vzhodu, ker leži sredi med Egiptom, Palestino in Rdečim morjem. Že pokojni lord Kitchener je dejal, da je Sinajski otok srce angleškega vojaškega sistema na Bližnjem vzhodu.

Tanger, 23. maja. s. V Casablanci je izbruhnil požar, ki je med drugim uničil 400 filmov v delavnicah filmske družbe Isly. Gmotna škoda, ki jo je povzročil požar, se ceni preko 10 milijonov frankov.

Uspešni napadi na angleško vojno brodovje

Ena angleška križarka potopljena, tri poškodovane s torpedi

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 23. maja naslednje 352. vojno poročilo:

Ponoči 22. maja so italijanska letala bombardirala neko letališče na otoku Malti.

V Severni Afriki je prišlo do izvidniških akcij. Sovražnik je izvršil letalski napad na Bengazi. Ponoči 21. maja so naše nagle stražne ladje na vzhodnem Sredozemskem morju s torpedi zadele dve sovražnikovi križarki, nakar so se same nepoškodovane vrnile na oporišče.

Podnevi 21. maja je bombniška formacija pod poveljstvom poročnika Maria Morassutija napadla sovražno pomorsko formacijo ter potopila neko 5000tonsko križarko. Ponoči 22. maja se je italijanska torpedovka pod poveljstvom kapitana fregate Francesca Minbellija srečala s šestimi angleškimi križarki in rušilci. Napadla jih je navzlic reakciji nasprotnikovega topništva ter je s torpedom pogodila eno križarko, nakar ji je uspelo izmotati se iz borbe.

V Vzhodni Afriki nadaljuje sovražnik na področju Galla in Sidama s pritiskom na naše sile, ki pa pogumno vztrajajo.

Obleganje Tobruka

Berlin, 23. maja. s. Posebni dopisnik lista »12-Uhr Blatt« opisuje, kako italijansko in nemško letalsko orožje neprestano razbija utrdbo v Tobruku. Nobena važnejša točka tega močno utrjenega sovražnega oporišča ni bila pozabljena. Med zadnjimi akcijami je bila na vrsti čistilnica za pitno vodo v pristaniškem delu, ki je bila močno poškodovana. Že doslej je bil obrok vode zelo skop, poslej pa bodo morale britanske čete uporabo vode še bolj omejiti, kar bo brez dvoma usodno za njih borbenost.

Izpraznjevanje Gibraltarja

Algeciras, 23. maja. s. Davi se je začela preselitev civilnega prebivalstva z utrjenega področja v Gibraltarju. Prva skupina civilnih prebivalcev, ki je morala oditi, šteje 1.200 oseb; mnoge je morala sama policija spraviti na krov ladje. Priseljenci so glasno protestirali proti temu ravnanju, zlasti zato, ker jim oblastva še doslej niso javila, kam jih bodo prepeljala.

Nemška vojna poročila

Berlin, 23. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje službeno vojno poročilo:

Nemška bojna in strmoglavska letala so včeraj z velikim uspehom napadla angleške vojne ladje na vzhodnem delu Sredozemskega morja. Težke in najtežje bombe so zadele neko bojno ladjo, 6 križark in en rušilec. Na krovih 4 križark so izbruhnili požari. Peta križarka se je pričela nagibati na stran. Teh napadov so se udeležila tudi italijanska torpedna letala. Na istem področju je bila z bombo zadeta tudi neka sovražna podmornica. Nadalje je bila neka angleška tovorna ladja hudo poškodovana.

V Severni Afriki je prišlo do živahnega delovanja prednjih oddelkov na odseku pri Tobruku. Nad Sollumom je nemško lovsko letalstvo sestrelilo 5 izmed 6 sovražnih letal, ki so skušala izvesti neki napad.

O priliki nekega poskusa sovražnih letal, da bi podnevi preletela obalo Kanala, je prišlo do letalskih spopadov, v katerih so nemška lovska letala brez lastnih izgub sestrelila 6 angleških bombnikov. Posamezna sovražna letala so odvrgla nekaj rušilnih bomb na otok Helgoland in napravila nekaj škode, toda izključno v stanovanjskih okrajih. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih in ranjenih. Mornariško topništvo je sestrelilo dve izmed napadajočih letal. Razen teh ni bilo nikakih sovražnih letalskih napadov na ozemlju države.

V času od 18. do 21. maja je sovražnik izgubil skupno 37 letal. 22 so jih sestrelila nemška letala, tri mornariško topništvo, ostala pa so bila uničena na vzletiščih posameznih napadenih letališč. Ob istem času so nemške letalske sile izgubile 11 aparatov.

Berlin, 23. maja. d. Nemško vrhovno poveljništvo objavlja:

Podmornice so potopile iz konvoja, namenjenega v Anglijo, 9 sovražnih trgovskih ladij s skupno 70.900 tonami. Med temi ladjami so bile tri za prevoz petroleja po 8000, 10.000 in 13.000 ton, kakor tudi težko naložena 7000 tonska municijska ladja.

Nadaljnjih 18.000 ton ladjevja so podmornice potopile v posameznih operacijah.

Na morju zapadno od Afrike so podmornice potopile še 21.400 ton. Tako so podmornice uničile v zadnjih dnevih skupno 110.300 ton sovražnega trgovskega brodovja.

Podmornica, ki jo je vodil korvetni kapitan Gustav Primm, se ni vrnila s svoje zadnje vožnje proti sovražniku. Z izgubo te podmornice je treba računati.

Korvetni kapitan Günther Primm je junak iz Scapa Flowa, ki ga je voditelj v priznanje njegovih ogromnih zaslug odlikoval s hrastovim listom k viteškemu križu Železnega križa, in njegova hrabra posadka, živijo v srcu vseh Nemcev dalje.

Letalstvo je včeraj, kakor je bilo javljeno že v posebnem poročilu, povzročilo angleškim pomorskim silam, ki operirajo v vzhodnem Sredozemlju, najtežje izgube. V večkratnih drznih napadih so potopila bojna in strmoglavna letala sovražne križarke in rušilce. Razen tega so dosegla bombne zadetke na neki bojni ladji in na manjših enotah raztresenega angleškega mornariškega oddelka.

Nad Anglijo in na morju okrog nje je letalstvo kljub neugodnemu vremenu podnevi izvedlo več oboroženih izvidniških poletov in uničilo sovražno 5000 tonsko trgovsko ladjo.

V Severni Afriki je bil že v razvoju odbit poskus Angležev, da bi pri Tobruku s pomočjo oklopnih vozil poskusili izpad. Nemška bojna letala so z dobrim učinkom bombardirala oskrbovalne naprave sovražnika pri Tobruku.

Sovražnik ni priletel nad nemško ozemlje.

Pri napadih na prej omenjeni sovražni konvoj sta se posebno odlikovali podmornici pod vodstvom kapitana poročnika Wohlfartha in kapitana poročnika Gyseja.

Boji z angleško posadko v Iraku

Iraške čete obkoljujejo angleška taborišča

Bajrut, 23. maja s. Iraške čete so napadle britanske postojanke na zapadni fronti. Boji so trajali več ur. Tudi iraško topništvo je hudo obstreljevalo angleške rove. Angleži so imeli precejšnje izgube. Iraška letala so bombardirala letalsko oporišče v Seneldebanu. Povzročenih je bilo nekaj požarov in precej škode. Eno angleško letalo tipa »Gladiator« je bilo sestreljeno, drugo pa tako poškodovano, da je moralo pristati.

Iraško vojno poročilo

Bejrut, 23. maja. d. Poveljništvo iraških vojnih sil je izdalo naslednje 25. vojno poročilo:

Na zapadni fronti so naše čete uspešno napadle sovražne oddelke pri Habaniji in Faluji. Podpiralo jih je topništvo, ki je povzročilo sovražniku hude izgube na ljudeh in materijalu. Naše prednje straže zasledujejo umikajočega se sovražnika.

Na južni fronti so naše čete skupaj z iregularnimi četami tesneje obkolile sovražna zbirališča čet, ki jih topništvo močno obstreljuje.

Naša letala so izvršila izvidniške polete nad Seneldebane ter so obstreljevala tamošnje letališče s strojnicami, pri čemer so poškodovala 15 sovražnih letal. Razen tega so obstreljevala s strojnicami transport sovražnih čet, in so močno poškodovala več vozil ter povzročila hude izgube. Naše policijske čete, podpirane od iregularnih čet popolnoma obvladujejo položaj v puščavi. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno in je njegova posadka treh mož izgubila življenje.

Več sovražnih letal je priletelo nad taborišči v Alijahu in Al Rašidu. Na prvo taborišče so odvrgla eno bombo, ki pa ni povzročila nobene škode. Sovražna izvidniška letala so priletela tudi nad glavno mesto in druga ozemlja.

Bejrut, 23. maja. d. Iraška vlada je glede na novi politični položaj razveljavila blokado, ki jo je proglasila Anglija nad Sirijo in Libanonom, ter je sklenila, da bo obnovila izmenjavo blaga z levantskimi državami na normalni podlagi. Ta sklep bo za Sirijo in Libanon v gospodarskem pogledu zelo koristen.

Sin transjordanskega emirja proti Angležem

Damask, 23. maja. s. List »Al Istikal El Arabi« piše o položaju v Transjordaniji in pravi, da je poglavar sirijskih Beduinov poslal iraškemu ministrskemu predsedniku brzojavko, v kateri prosi za sto avtomobilov, s katerimi bi mogel s svojim moštvom odriniti na angleško fronto. O aretacijah v Transjordaniji je izjavil, da je policija zaprla več voditeljev protiangleškega gibanja. Trideset ljudi je bilo aretiranih tudi v Erbedu. Emir Abdulah namerava konfinirati svojega sina Talala, ker je organiziral zadnje protiangleške demonstracije. Vsi Sirijci so prejeli nalog, da morajo zapustiti Transjordanijo. List »Geriš« v Amanu je bil ustavljen, ker je simpatiziral z osjo. Zdi se, da se je njegovemu direktorju Tajsiru Zabianu posrečilo pobegniti. V Amanu so odkrili tudi veliko zalogo orožja in municije. Varnostna služba okoli palače emirja Abdulaha je zelo ojačena. Policija je ugotovila identiteto atentatorja, ki je pred nekaj dnevi skušal umoriti emirja. Bil je to neki Beduin, ki je bil takoj usmrčen. Angleški konzul v Damasku se pripravlja na odhod. Angleški državljani so bili pozvani, da zapuste mandatsko ozemlje.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Hud letalski napad na angleško brodovje

V dveh dneh so italijanska in nemška letala onesposobila v vzhodnem delu Sredozemskega morja dve bojni ladji, devet križark ter več rušilcev

Berlin, 23. maja s. Skupine italijanskih in nemških bojnih letal so v sredo hudo napadle angleško vojno brodovje na vzhodnem Sredozemskem morju. Z bombami so bile zadete v polno neka bojna ladja, 5 križark in neki rušilec. Na štirih izmed zadetih ladij so izbruhnili požari. Neka križarka se je močno nagnila na stran. O tem velikem letalskem napadu na angleške vojne ladje je bilo mogoče izvedeti še naslednje podrobnosti:

Bojna ladja je bila zadeta od srednje bombe, bomba velikega kalibra pa je eksplodirala v neposredni bližini krme. Zračni pritisk je bil tako silen, da je ladjo kar zasukalo. Na podlagi naknadnih opazovanj se lahko reče, da se je manevrska sposobnost ladje znatno zmanjšala. Ena izmed križark je bila zadeta v sredo ter ob bok tako, da se je takoj nagnila na tisto stran in se vnela. Druga križarka je bila zadeta v kljun in ob boke. Tretja je bila zadeta v sredo in na njej je takoj izbruhnil velik požar. Tudi četrta križarka je bila zadeta od težke bombe v sredo. Opaziti je bilo, kako je tudi na njej pričelo goreti. Druge bombe so padle v neposredno bližino neke druge bojne ladje in neke nadaljnje križarke, tako da se lahko reče da sta bila tudi ta dva broda poškodovana.

Berlin, 23. maja Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje posebno službeno poročilo:

Nemške letalske sile so v četrtek v vzhodnem delu Sredozemskega morja dosegle nove posebno velike uspehe v borbi proti angleškemu bojnemu brodovju. Štiri sovražne križarke in več rušilcev je bilo z bombami zadetih v polno. Neka bojna ladja in dva rušilca so bili hudo poškodovani.

Algeciras, 23. maja. s. Iz Gibraltarja poročajo, da je prispel tja neki angleški rušilec, ki je bil hudo poškodovan v nekem spopadu na Sredozemskem morju. Več topov na njem je bilo uničenih. Nekaj mornarjev je bilo ranjenih in so jih odpeljali v gibraltarsko bolnico.

Velik pomen balkanskih oporišč

Rim, 23. maja. s. Najnovejši pomorski uspehi osnih sil v Sredozemlju dovolj dokazujejo važnost zasedbe balkanskih oporišč za vojaške operacije v vzhodnem Sredozemlju. Grške obale, Cikladsko otočje in Dodekanez so čudovito pripravne za ureditev letališč in pomorskih oporišč ter predstavljajo zelo ugodna izhodišča za napade ter obkolitev vsega vzhodnega Sredozemlja. Grški otoki in kopno so bili zasedeni šele nedavno, toda posledice te zasedbe že težko čutijo Angleži.

Kakor poročata italijansko in nemško uradno poročilo, je letalstvo osi težko poškodovalo dve linijski ladji, 8 križark, več rušilcev in eno podmornico. Razen tega je včerajšnje večerno izredno nemško poročilo javilo popolno izgubo štirih angleških križark in več angleških lovcev, ki so bili potopljeni. Pri tem niso vštete izgube tovornih ladij, zlasti ladij, ki prevažajo živila. Vse te akcije so se razvijale v odseku, kamor so Angleži poslali močne pomorske sile, da bi zavrli tekoče operacije osi. Brez dvoma niso pričakovali, da bodo sprejeti tako toplo. Angleži radi poudarjajo, da imajo gospodstvo nad morji, sedaj pa začenjajo jadikovati, da nimajo dovolj letališč in letal. Vse kaže, da so se začeli zavedati kako šibko je gospodstvo na morju, kadar ni gospodstva v zraku. V sedanjem času vse evropske delavnice delajo na tem, da dobavljajo letalcem osi potrebne aparate, s katerimi bodo dokončno uničili zadnje angleške sanje o gospodstvu v Sredozemlju.

Občutne izgube angleške mornarice

Stockholm, 23. maja. s. Švedski listi pišejo, da je italijansko-nemško letalstvo praktično razbilo najboljše enote britanskega brodovja v Sredozemlju. Razen izgube potopljenih ladij je sovražno brodovje prizadeto tudi s tem, da je bilo mnogo ladij poškodovanih ter bodo morale v svrho popravila ostati dalj časa v ladjedelnicah. V vsem Sredozemlju ima Anglija na razpolago samo eno ladjedelnico v Aleksandriji, ki pa je že prenapolnjena. Britanske ladje ne morejo v ladjedelnice na Malti zaradi neprestanega obstreljevanja po italijansko-nemškem letalstvu. Ostal bi samo še Gibraltar, toda ladje bi morale prepluti vse Sredozemlje z neznatno brzino, kar bi bilo zelo opasno zaradi podmornic osnih velesil, ki bdijo nad srednjem delom Sredozemlja.

General Ambrosio Visokemu Komisarju

Ljubljana, 23. maja

Poveljnik 2. Armije je poslal Visokemu Komisarju Ljubljanske pokrajine naslednjo brzojavko: Obenem s prisrčnimi čestitkami spričo visoke naloge, ki Vam je bila poverjena v vodstvu nove pokrajine v okviru Italijanske države, Vam izražam najiskrenejšo zahvalo za dragoceno sodelovanje, ki ste mi ga naklonili in najboljše želje, da bi vam vaše delo popolnoma uspelo. — General Ambrosio, Poveljnik 2. Armije.

Visoki Komisar Eksc. Grazioli je Generalu odgovoril z izrazi iskrene zahvale in občudovanja zanj in za zmagovito 2. Armijo.

vzemajo Zedinjene države večje finančne obveznosti, kakor pa jih je veljala vsa svetovna vojna. Izven zapadne poloble je svet pred bankrotom, preden pa bo vojna minila, bo tudi Amerika doživela gospodarski polom.

New York, 23. maja. s. V svojih odgovorih na klic londonskega tiska po takojšnji ameriški intervenciji, ki ga tolmačijo kot pričetek gonje za razgibanje čustev ameriškega naroda, ojačujejo mirotvorne organizacije in izolacionistične parlamentarne skupine svoje prizadevanje, da bi odkrile ljudstvu vso nevarnost, ki mu grozi. Bivši predsedniški kandidat Landon in senatorja Nye in Walsh so imeli v več krajih odločne govore, v katerih so znova poudarjali potrebo Zedinjenih držav, da ostanejo nevtralne. Landon je v svojem govoru trdil, da bi intervencija pahnila deželo v najogromnejši bankrot, ki ga je kdaj pretrpel kak narod.

Ameriški general o angleških ladijskih izgubah

Washington, 23. maja. s. Nekaj ameriških listov je objavilo davi nekaj podatkov iz poročila, ki ga je podal o položaju v Angliji ameriški general Arnold, podnačelnik ameriškega generalnega štaba. General se je sam šele te dni vrnil iz Velike Britanije, kjer je bil na kratkem študijskem potovanju. Njegovo poročilo, ki ga je predložil generalnemu štabu in vladi, v celoti sicer ni bilo objavljeno, vendar iz njega izhaja, kakor kažejo poročila omenjenih listov, da je položaj Anglije obupen. Po teh podatkih je bilo doslej uničenih že 40 % angleške trgovinske mornarice od tonaže, ki jo je imela od vsega početka.

Potniki parnika „Zamzam" pristali v Franciji

Lizbona, 23. maja. d. Listi poročajo iz Kaira, da je bilo tamkaj objavljeno uradno poročilo, po katerem so potniki in posadka parnika »Zamzam« pristali v neki luki zadene Francije. Baje je egiptska vlada protestirala v Berlinu zaradi potopitve omenjenega parnika ter zahtevala odškodnino.

Roosevelt zamenjuje ameriške diplomate

ki ne odobravajo brezpogojno njegove vojne politike

Rim, 23. maja. s. »Evening Post« poroča, da prezident Rosevelt kliče iz vse Evrope severnoameriške diplomate, ki ne podpirajo njegove politike. Vsi tisti, ki v svojih poročilih ne potrjujejo, da bo Nemčija premagana, so nadomeščeni z ljudmi, ki so bolj hlapčevski glede predsednikovih naziranj. Na ta način hoče predsednik razpolagati z dokumenti, s katerimi bi podprl svoje trditve in jih predložil na kongresu politikom, ki predsednika vprašujejo za svet. Kmalu se bo enako zgodilo z vojaškimi, pomorskimi in letalskimi atašeji. Bolj težko bo za predsednika doseči, da se bo tudi generalni štab strinjal z njegovimi iluzijami o zmagi. Zelo neprijetne so bile za Roosevelta izjave šefa generalnega štaba severnoameriškega letalstva, ki je po svojem potovanju v Angliji izjavil, da Anglija ne bo mogla vojne dobiti kljub pomoči, ki jo dobiva iz Amerike. Šef generalnega štaba je podčrtal, da Anglija v kratkem ne bo mogla nadaljevati vojne zaradi pomanjkanja živeža in surovin, če bo Nemčija še naprej v taki meri potapljala angleške ladje kakor v zadnjih dveh mesecih. Take in podobne ugotovitve, ki so javnosti znane, ovirajo osebno predsednikovo politiko.

Te vrste argumentacija je zelo zanimiva, zlasti zaradi tega, ker se opira na zanamen v tem, da se reši Anglija in da se nesljive številke in ker izhaja od merodajnih oseb, ki imajo v ameriški javnosti velik ugled in tehtno besedo. Predsednik Roosevelt kliče iz Evrope ameriške diplomatske zastopnike, ki se v svojih poročilih ne kažejo popolnoma prepričani glede angleške zmage. Zato pošilja na njihova mesta svoje pristaše, da bi od njih dobival ugodnejša poročila o položaju na bojiščih in na ta način ojačil svojo politiko. Vse kaže, da Rooseveltovi pristaši celo groze kongresu, ako bi se upiral predsednikovi politiki.

Rim, 23. maja. s. »Popolo di Roma« poroča, da je opozicija proti Rooseveltovi politiki v javnosti z vsakim dnem jačja in da izolacionisti vedo, da mora odločitev glede vstopa Amerike v vojno pasti že v najkrajšem času. List navaja celo vrsto vojaških in političnih osebnosti, ki so mnenja, da ameriška udeležba v vojni ne bo nikoli dosegla svojega namena, ako je njen namen v tem, da se reši Anglijo in da se prizadene poraz državam osi.

Roosevelt ne pripravlja nove poslanice kongresu

Rim, 23. maja. rs. Iz Washingtona poročajo, da je Roseveltova izjava novinarjem, češ, da ni pripravil nikake nove poslanice kongresu, povzročila v ameriških listih razočaranje, ker je ameriška javnost pričakovala velike odločitve.

Predsednik večine v senatu Barkley je podal izjavo, ki je presenetila vse njegove tovariše, ker je v ostrem nasprotju z vsem, kar so doslej zatrjevali tako v Zedinjenih državah kakor v Angliji. Senator Barkley je namreč izjavil, da prejema Anglija v zadnjem času večje količine vojnega materiala in da zato za sedaj niso potrebni ameriški konvoji.

Ameriške dobave Angliji so se v zadnjih dneh znatno skrčile in je znano, da London silno pritiska na Zedinjene države za pospešenje pomoči. Barkleyevo izjavo je treba smatrati samo kot opravičilo, ker Amerika še ni uvedla svojih konvojev. Sicer pa je sam predsednik Roosevelt potrdil da je vprašanje konvojev trenutno odloženo.

Istočasno se je sešla komisija izvedencev, ki naj bi sklepala o racionalizaciji petroleja oziroma bencina. Kakor poročajo listi, je ta vest povzročila globok vtis, obenem pa dokazuje pomanjkljivost ameriške trgovinske mornarice. Zedinjene države so se v preteklosti v veliki meri posluževale tujega trgovinskega brodovja za prevoz petroleja.

New York, 23. maja. d. V Burlingtonu (Kansas) je izjavil v nekem govoru bivši kandidat republikanske stranke za predsednika Zedinjenih držav, Landon, da pre-

Odvzem pogonskih sredstev in mazilnih olj

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi odredbe Poveljnika Divizije »Re« z dne 16.aprila 1941-XIX, s katero se je odredil popis zalog bencina v množini nad 20 litrov,

ker smatra za potrebno, da spravi v sklad bero in potrošnjo pogonskih sredstev in mazilnih olj za določene namene

odreja:

Čl. 1. Splošnemu Italijanskemu Petrolejskemu Podjetju (A. G. I. P.) je poverjeno pobiranje in nakup vseh pogonskih sredstev in mazilnih olj, pri komur koli v Ljubljanski pokrajini, izvzemši vojaških poveljstev, in to proti plačilu nakupne cene.

Čl. 2. Vsa tako zbrana pogonska sredstva in mazilna olja bo hranila A. G. I. P., a razpolagal bo z njimi Visoki komisariat, ki bo določil pogoje in način prepustitve in uporabe.

Čl. 3. Kdor bi skrival pogonska sredstva ali mazilna olja, ali bi jih ne hotel prepustiti in izročiti podjetju A. G. I. P., se kaznuje z zaplembo blaga in z zaporom do 6 mesecev ali z globo do 5000 lir.

Čl. 4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 20. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Podaljšanje plačilnih odlogov nekaterim denarnim zavodom

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi prejšnjih predpisov o odložitvi plačil za hranilne naložbe vložene pri Zadružni gospodarski banki, Ljubljanski kreditni banki in Obrtni banki, vse v Ljubljani,

odreja:

Člen 1. Spodaj navedenim denarnim zavodom se že dovoljeni plačilni odlog do nadaljnjega podaljša in sicer v mejah, razvidnih iz odlokov Ministrstva za trgovino in industrijo bivše jugoslovenske države, navedenih pri vsakem izmed naslednjih zavodov:

a) Ljubljanska kreditna banka: z dne 12. novembra 1940, št. 35332,

b) Zadružna gospodarska banka: z dne 12. novembra 1940, št. 40282,

c) Obrtna banka: z dne 5. marca 1941, št. 5701.

Člen 2. Glede hranilnih naložb, ki niso predvidene v odlokih navedenih v prejšnjem členu, se morajo gori navedeni zavodi ravnati po komisariatskih odredbah z dne 29. aprila 1941-XIX, št. 12 in z dne 14. maja 1941-XIX, št. 24.

Člen 3. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 20. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino.
Emilio Grazioli

Redovanje in izpiti v državnih osnovnih, meščanskih, srednjih in strokovnih šolah

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino glede na določila, ki so se poprej izdala za šolstvo v zvezi z izrednimi razmerami in ker je vsekakor nujno potrebno poskrbeti, da se vzpostavijo normalne šolske razmere,

odreja:

Čl. 1. V državnih ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih šolah se bo končal pouk v času, ki ga določajo dosedaj veljavni predpisi, po katerih naj se opravi tudi končno redovanje.

V razredih, za katere je ob sklepu določen završni, tečajni ali diplomski izpit, se bo nadaljeval pouk do 31. maja 1941 XIX, v glasbenih šolah pa do 15. junija.

Čl. 2. Za učence razredov, omenjenih v drugem odstavku prednjega člena, bo končno redovanje za tekoče šolsko leto nadomestilo tudi završne, tečajne ali diplomske izpite.

Čl. 3. Sprejemni izpiti za razne šole ter privatni izpiti, kakor tudi popravni izpiti rednih in privatnih učencev, naj se nastavijo kakor v prejšnjem času in naj se redno opravijo.

Pri tečajnih in diplomskih izpitih v državnih šolah predsedujejo ravnatelji (upravitelji) šol.

Čl. 4. Učencem, ki niso prisostvovali pouku po 23. aprilu 1941-XIX po dokazani višji sili ali po poprej odobreni dopustitvi, ter učencem razredov, v katerih se ni nadaljeval in dovršil pouk po določilih v čl. 1, se bo izdalo letno izpričevalo na osnovi že prej izvršenega končnega redovanja.

Vselej, ko bi končno redovanje še ne bilo izvršeno, naj se redi določijo glede na število izostankov na končni redovalni seji, ki ji mora predsedovati ravnatelj (upravitelj) šole.

Čl. 5. Na letna izpričevala, ki nadomeščajo po besedilu čl. 2 izpričevala o završnih, tečajnih ali diplomskih izpitih, naj se napiše naslednja pripomba:

»V smislu odredbe št. 27 Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 20. maja 1941-XIX velja to izpričevalo kot izpričevalo o (nižjem ali višjem) tečajnem ali diplomskem ali završnem izpitu.«

Čl. 6. Vsa letna izpričevala, ki so se poprej izdala za tekoče šolsko leto so neveljavna. Morajo se vzeti nazaj in shraniti v arhivu.

Namesto njih se bodo izdala pod osebno odgovornostjo ravnatelja (upravitelja) šole nova izpričevala brez kolka s pripombo:

»Ustrezni kolek je bil nalepljen na izpričevalu, izdanem dne 10. aprila 1941-XIX, ki se je odvzelo in shranilo v šolskem arhivu«.

Čl. 7. Prednja odredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 20. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Gospodarstvo

Carine prost uvoz živil iz ozemlja, ki ni zasedeno od italijanske vojske

Z razglasom od 29. aprila, ki je bil objavljen v »Službenem listu« kraljevine od 5. maja, je bilo določeno, da se morajo pri uvozu blaga s kakršnega koli ozemlja, razen z Italijansko-albanske carinske unije, na ozemlje bivše kraljevine Jugoslavije, ki je zasedeno od Italijanske Oborožene Sile, plačati carine, ki so bile v veljavi na ozemlju bivše kraljevine Jugoslavije. Zato se sedaj pobirajo carine pri uvozu blaga iz ozemlja, ki ga je zasedla nemška vojska, kakor tudi iz ozemlja države Hrvatske.

Kakor poročajo sedaj iz Rima, je »Službeni list« kraljevine objavil nov razglas Duceja, po katerem se smejo v ozemlje, ki so ga zasedle italijanske Oborožene Sile z dovoljenjem civilnih komisarjev uvažati tudi brez carine vrste blaga, ki ne izvira iz Italijansko-albanske carinske unije. Z dovoljenjem se lahko določi način plačila uvoznega blaga tudi v nasprotju s sedanjimi odredbami glede izvoza dinarske valute in vrednostnih papirjev.

Že s čl. 6. razglasa z dne 29. aprila je bilo predvideno, da bodo civilni komisarji uredili mali krajevni promet z ozemlji bivše kraljevine Jugoslavije, ki meje na ozemlje, zasedeno od italijanske vojske, in sicer brez plačila carin in obmejnih pristojbin, to pa le v razdalji 15 km obmejne črte. Z novim razglasom smejo civilni komisarji tudi **mimo gornjega dopisa dovoliti uvoz potrošnjega blaga za prehrano civilnega pebivalstva in okupacijskih čet iz ozemlja bivše kraljevine Jugoslavije, ki ni zasedeno od italijanskih Oboroženih Sil, ter iz svobodnih luk Kvarnera in Zadra, in to brez plačila uvozne carine in carinskih pristojbin.** Ta oprostitev pa ne more veljati za notranje davke in davščine, ki se pobirajo na izdelavo, prodajo in potrošnjo, glede katerih ostajajo nadalje v veljavi dosedanji predpisi.

Kar se tiče izvoza blaga v ozemlje bivše kraljevine Jugoslavije, ki ni zasedeno od italijanskih Oboroženih Sil, ostane v veljavi določba čl. 3. razglasa od 24. aprila, po katerem je tak izvoz dovoljen samo po predhodnem dovoljenju pristojnega civilnega komisarja, ki določi za vsak primer posebej uvozne pogoje ter obliko in način plačila.

Izmenjava prebivalstva v Dobrudži

V smislu sklepa mešane rumunsko-bolgarske komisije za preselitev rumunskega prebivalstva iz Južne Dobrudže v Rumunijo in preselitev bolgarskega prebivalstva iz Severne Dobrudže v Južno Dobrudžo v smislu bolgarsko-rumunskega sporazuma, sklenjenega v Crajovi 7 septembra lanskega leta, se je te dni preseljevanje pričelo. Prvi izseljenci iz Južne Dobrudže so bili postani na dveh dunavskih parnikih proti severu. Ta dva parnika bosta v prihodnjih dneh prepeljala bolgarske izseljence iz Severne Dobrudže

Ko je v septembru lanskega leta Rumunija odstopila Bolgariji Južno Dobrudžo, je bila med drugim dogovorjena izmenjava prebivalstva. S pogodbo, sklenjeno v Crajovi, je bilo Bolgariji priključeno ozemlje 7726 kv. km, kjer je bilo po ljudskem štetju iz leta 1930 378.000 prebivalcev, in sicer 143.000 Bolgarov, 129.000 Turkov in 78 tisoč Rumunov. Od tedaj se je število prebivalcev še pomnožilo, sočasno pa je tudi med samim prebivalstvom Južne Dobrudže prišlo v zadnjem desetletju do znatnih sprememb. Iz Južne Dobrudže se je namreč izselilo okrog 60.000 Turkov, število Rumunov pa je naraslo. Če upoštevamo poleg 60.000 Turkov, ki so se že izselili, še 100 tisoč Rumunov, ki se sedaj izseljujejo, bo poleg 50.000 Bolgarov iz Severne Dobrudže še okrog 100.000 drugih ljudi, predvsem prekoštevilnega kmetijskega prebivalstva iz ostalih področij Bolgarije. Rumuni, ki se izseljujejo iz Južne Dobrudže, bodo pustili okrog 220.000 ha orne zemlje, ki bo pripadla začasno Bolgariji z vsemi poslopji in inventarjem. Prav tako pripadejo bolgarski državi vsa posestva, ki jih je svoj čas prevzela rumunska država po izselitvi Turkov (okrog 170.000 ha). Rumunski državni dolg nasproti Turčiji, ki je nastal zaradi prevzema teh posestev, ostane Rumuniji in ga ne bo prevzela Bolgarija. temveč ga bo morala Turčiji izplačati Rumunija. Enako preidejo začasno v rumunsko last posestva, ki jih zapuščajo Bolgari v Severni Dobrudži, ki pa merijo le okrog 110.000 ha.

Po končani preselitvi Bolgarov iz Severne v Južno Dobrudžo in izselitvi Rumunov iz Južne Dobrudže bo torej Bolgariji ostalo za nadaljnjo naselitev še okrog 280 tisoč ha posestev. Poleg onih Bolgarov, ki so se v zadnjih desetletjih izselili iz Južne Dobrudže, bo Bolgarija lahko naselila v Dobrudži še mnogo drugega bolgarskega kmetijskega prebivalstva.

Finančna stran izmenjave prebivalstva med Bolgarijo in Rumunijo je za Bolgare prav ugodna. Bolgarija mora sicer plačati Rumuniji v dveh letih za prevzeta posestva in ostale pravice rumunske države in njenih državljanov 450 milijonov levov (1 milijardo lejev). Plačilo tega zneska pa ne bo Bolgariji povzročalo težkoč, in sicer zaradi tega, ker bo Bolgarija lahko to vsoto plačala z rekvizicijskimi boni in zamenjanimi leji. Rumunija je namreč lani v teku mobilizacije v Rumuniji rekvirirala precej živine in drugega blaga in je lastnikom tega blaga izdala posebne rekvizicijske bone, ki jih je Bolgarija po zasedbi izplačala v levih. Prav tako je Bolgarija zamenjala v Južni Dobrudži rumunske leje, ki so bili v obtoku. S temi rekvizicijskimi boni in zamenjanimi leji bo Bolgarija plačala Rumuniji dolžni znesek, ki znaša 1 milijardo lejev, tako da plačilna bilanca Bolgarije zaradi te finančne transakcije ne bo obremenjena.

Po izvršeni izmenjavi prebivalstva bo, kakor rečeno, ostalo Bolgariji okrog 280.000 ha zemlje, to je približno 10.000 dobro opremljenih kmečkih posestev, ki predstavljajo vrednost vsaj pol milijarde levov. Vsa ta vrednost posestev presega torej vsoto, ki jo mora Bolgarija plačati Rumuniji.

Gospodarske vesti

= **K prijavi dinarskih terjatev in obveznosti.** V četrtkovi številki smo objavili besedilo odredbe Visokega Komisarja od 17. maja glede prijave dinarskih terjatev in dolgov v ozemlju izven Ljubljanske pokrajine. Te terjatve in dolgove je treba prijaviti pri Hranilnici dravske banovine v Ljubljani do ponedeljka 26. t. m. Ker pa je sestava prijavnega seznama zlasti za velike tvrdke in razpošiljalnice, ki imajo tudi 1000 in več dolžnikov, raztresenih po vsej bivši Jugoslaviji, zelo zamudna in ker je Hranilnica dravske banovine pričela šele včeraj popoldne izdajati potrebne formularje se je Trgovsko industrijska zbornica obrnila na Visoki Komisariat s prošnjo, da bi se rok za prijavo podaljšal vsaj do konca meseca, s posebnim ozirom na tvrdke izven Ljubljane, ki bodo šele v prihodnjih dneh dobile potrebne tiskovine.

= **Družba »Snia Viscosa« bo zvišala glavnico.** Iz Rima poročajo, da bo znana družba za izdelovanje umetnih tekstilnih vlaken »Snia Viscosa«, ki spada med največja podjetja te stroke na svetu, ponovno zvišala svojo glavnico. Leta 1939 je bila družbina glavnica v zvezi s prevzemom tvornic skupina »Cisa Viscosa« zvišana od 525 na 700 milijonov lir. Sedaj je predvideno ponovno zvišanje glavnice na 1050 milijonov lir, pri čemer bo za 210 milijonov lir izdanih novih delnic (v razmerju 3 novih na 10 starih), za 140 milijonov lir pa bo izvedeno povišanje glavnice s povišanjem nominalne vrednosti starih delnic od 250 na 300 lir, in sicer deloma na breme rezerv, deloma pa z naknadnim vplačilom preostale razlike od strani delničarjev. Delež družbe »Snia Viscosa« v italianski produkciji umetnih tekstilnih vlaken znaša že sedaj okrog 70 %.

= **Nemška udeležba v italijanskem bančništvu.** Iz Berlina poročajo, da je Deutsche Bank po daljših pogajanjih odkupila večinski paket delnic Banke Commerciale Romana, ki je bil doslej v rokah francosko-belgijske finančne skupine (Banque de l'Union Parisienne, Société Génerale de Belgique in Banque d'Anvers). Udeležba Deutsche Bank znaša 90 %. Za novega generalnega ravnatelja je postavljen dr. Albrecht von Reesig. Poleg predstavnikov Deutsche Bank so prišli v upravni svet predstavniki nemško-rumunskih petrolejskih družb Concordia in Distributzia.

= **Rusko-danski trgovinski sporazum.** Te dni je bil v Moskvi sklenjen med Rusijo in Dansko trgovinski sporazum, ki predvideva za dobo do 30. aprila prihodnjega leta trgovinski promet v višini 57 milijonov danskih kron, od česar odpade 28.5 miliona danskih kron na uvoz in prav toliko na izvoz. Rusija bo Danski dobavljala predvsem bombaž, bencin in petrolej, Danska pa Rusiji razne tehnične in kemične proizvode.

= **Ustanovitev velike tvornice za umetno svilo na Madžarskem.** Iz Budimpešte poročajo, da je bila te dni ustanovljena družba z glavnico 9 milijonov pengov, ki bo zgradila veliko tvornico za umetno svilo in celulozno volno. Gradbeni stroški so predvideni v višini 16 milijonov pengov (160 milijonov dinarjev). Denarna sredstva bo dala na razpolago Peštanska madžarska komercialna banka.

= **Prepoved klanja telet in lahkih prašičev v Rumuniji.** Rumunska vlada je prepovedala klanje vse goveje živine v starosti izpod dveh let kakor tudi klanje prašičev, ki tehtajo manj kakor 80 kg.

= **Poštni promet med Hrvatsko in Madžarsko.** V četrtek je bil med Hrvatsko in Madžarsko otvorjen redni poštni promet za pisma in pakete.

Bolgarska zasedba egejskih otokov

Sofija, 23. maja. s. Uradno poročajo, da so bolgarske čete zasedle otoka Samotracijo in Tasos v Egejskem morju. Prebivalstvo obeh otokov, ki sta strateško in gospodarsko izredne važnosti, je prisrčno sprejelo bolgarske čete.

Bolgarski aneksijski izdatki

Sofija, 23. maja. s. Sobranje je odobrilo zakonski osnutek, ki določa znesek treh in pol milijarde za aneksijske stroške novih pokrajin. Finančni minister je v svoji izjavi izključil možnost inflacije in novih davkov ter je dejal, da je sistem notranjih posojil najpripravnejši za kritje novih finančnih potreb.

S kurirjem Rdečega križa v Beograd

Ljubljana, v maju.

Po neštetih ovinkih in z mnogimi zamudami so prihajali do nas glasovi o svojcih, ki živijo v Beogradu. Več ko štirinajst dni je že minilo od izbruha vojne. Število žrtev se je množilo iz dneva v dan. Deset tisoč, petnajst tisoč mrtvih...

Bil je sončen aprilski popoldan, ko smo se prvi kurirji, delegirani od ljubljanskega Rdečega križa odpravljali v Beograd, da stopimo v stik s tamkajšnjo organizacijo Rdečega križa, zberemo prve podatke o zdravstvenem stanju tamošnjih Slovencev in jim prinesemo prve glasove iz Slovenije.

Pot do Zagreba

Vlak, ki je stal pripravljen za odhod, je bil nabito poln ljudi, ki so se vračali domov na Štajersko ali proti Hrvatski. Imeli smo dolgo pot pred seboj. Beograd se je v vojnih dneh nenadoma odmaknil še dalje od nas — naporno, pogosto prekinjeno potovanje je trajalo po več dni. Prvo prekinitev vožnje smo doživeli že v Zidanem mostu. Čakati smo morali več ur, preden je prisopihal vlak in pobral potnike namenjene proti Hrvatski. Druga daljša postaja je bila v Krškem, kjer smo izstopili in prenočili. Šele naslednje jutro smo nadaljevali pot proti Brežicam.

Nebo je bilo oblačno, ko smo izstopili v Brežicah. Z vseh hiš so plapolale nemške zastave. Po cestah je bilo polno nemških vojakov, avtomobilov. Z vozovi smo morali nadaljevati pot proti Dobovi. Deževalo je, postalo je neprijetno hladno. Ko smo bili še daleč pred Dobovo, smo že zagledali pred mostom na Sotli dolgo vrsto voz, nabito polnih potnikov. Nemška komisija je natančno pregledovala potna dovoljenja, s katerimi so bili preskrbljeni ljudje, da so lahko potovali iz kraja v kraj. Tisti, ki imajo vse v redu, lahko gredo naprej. Otroci, ženske, moški — vse to se gnete okoli komisije, vozovi so skoraj zaprli cesto, ljudem se mudi naprej, sam bog ve, kam vse so namenjeni, kdo jih kje pričakuje...

Tudi naša potrdila in legitimacije so končno pregledane in odobrene. Smemo dalje. Dalje proti Sutli, prvi hrvatski vasi, kjer že s hiš plapolajo hrvatske zastave. Ura je enajst. Prva skrb nam je, da izvemo, kdaj bo šel prvi vlak proti Zagrebu. Rekli so nam, da odpelje vlak šele proti večeru. Lačni in trudni smo. A ko sedimo v gostilni in se krepčamo, zabrni zunaj avto in se ustavi pred gostilno. Srečo imamo in kmalu drčimo po široki cesti proti Zagrebu.

V prestolnici nove Hrvatske

Ura je bila ena, ko smo izstopili v prestolnici svobodne Hrvatske. Nebo je še zmerom oblačno, a mesto je glasno in živahno — za spoznanje glasnejše in živahnejše, kakor smo ga bili vajeni. Trgovine so povsod odprte, v izložbenih oknih slike hrvatskih in nemških državnih voditeljev, s hiš vise hrvaške in nemške zastave. Po ulicah valovi reka ljudi, tu v počasnejšem, tam v hitrejšem ritmu, glasna, neusahljiva reka pešcev, o kateri nikdar ne veš, ne odkod prihaja ne kam gre... Kinematografi dajejo popoldanske in večerne predstave, kavarne so prenapolnjene. Med pešci je polno nemškega vojaštva. Droben dež je začel padati.

Ob peti uri smo že na postaji in čakamo na vlak, ki mora priti šele čez dobri dve uri. Sto in sto ljudi čaka z nami, hodi sam in tje po peronu, v čakalnicah. Tu se poslavljajo, tam razpravljajo o dogodkih, drugi molče strme v gnečo pred seboj. Neprestano žvižgajo vlaki, kompozicije odhajajo in prihajajo.

Dva vlaka odhajata drug za drugim proti Zemunu. Na vse postaje prihajamo točno, skoraj brez vsake zamude. In povsod čaka na vlak nova množica ljudi, ki si z glasnim krikom in vikom išče prostora v prenapolnjenih vagonih. Ljudje stoje po hodnikih in na stopnicah. Temni se in vedno manj razločni so naši obrazi. Kmalu sedimo v popolni temi in drvimo skozi oblačno noč proti daljnemu cilju. Zdaj pa zdaj se iz daljave zasveti luč naslednje postaje. Na vseh postajah že stoje vojaki v hrvatskih uniformah, s postajnih poslopij plapolajo hrvatske zastave. Neprestano slišimo vzklike, pozdravljanja znancev in prijateljev, ki jih je vojna vihra zanesla vsakega na svojo stran, pa so se nenadoma znašli tu v istem vlaku, v istem oddelku... Mnogo je v vlaku Bosancev, ki se vračajo domov, proti Sarajevu.

Vedno več postaj ostaja za nami. Vozimo se skozi prostrano ravnino, drevje, vasi, polja — vse to beži mimo nas s svojimi temnimi obrisi. Za nami pa hiti svetel roj isker, ki se z vsakim trenutkom usipajo iz lokomotive.

Od Zemuna do Beograda

Dani se že, ko se peljemo proti Sremski Mitrovici. Gosti oblaki, ki so zvečer zastirali nebo, so se razpršili. Dež je prenehal. Ko se vozimo skozi Rumo, sije že sonce. Kmalu smo med prvimi hišami postaje Zemun-Polje. Nad Zemunom sije sonce. Hiše so svetle, cele, nikjer sledov uničujoče vojne. Tramvaj je prenapolnjen. Kakor nekoč, ko med Zemunom in Beogradom ni bilo še tramvajske proge in ko preko Save ni še vodil ponosen most Kralja Aleksandra, tako zdaj spet čakajo trume ljudi v pristanišču na ladjo. Dolgo čakamo v pisani gneči, preden se nam posreči, da si priborimo pot na ladjo. Voda Donave se blešči v soncu, dan je topel, svetel, pomladno razpoloženje, ki ga čutimo v ozračju, se zdi, kakor da ni z ničimer omadeževano. Mornarji so dvignili sidra in že drsi ladja po zibajočih se valovih široke reke. Sedimo na palubi, z nahrbtniki na ramenih in z vročo željo, da bi bili že kmalu na cilju, se odpočili od dolge in naporne vožnje, in pričeli z delom.

Mesto — eno najlepših mest na Balkanu, zgrajeno na bregovih dveh rek, se blešči v soncu, hiše se dvigajo druga ob drugi v nepreglednih vrstah. Od tod, iz daljave, se zdi vse kakor nekoč, kakor da nikoli niso letele nad njim jeklene ptice... Vidimo, kako se blešči v soncu spomenik Zmagovalca, vidimo neporušen Kalemegdan, palače, ki se dvigajo v pet, šest in več nadstropij. Še se nam pasejo oči na svetli panorami mesta, ko se je že v daljavi prikazal Aleksandrov most — njegove žalostne ruševine, ki so na cvetno nedeljo zgrmele v deroči tok Save. Čuden je ta trenutek, ko z očmi objemamo porušen most, ko smo se zavedeli, da se peljemo v razrušeno mesto...

Ladja se je ustavila in vrgla sidro. Množica potnikov pritiska proti izhodu, a izkrcavanje gre silno počasi. Spet je treba pokazati dokumente, komisija skrbno pregleduje dovoljenja za prihod v Beograd. Dve uri sta minili, preden smo prišli na vrsto. Naši dokumenti so v redu.

Nekoč so bile Terazije...

Končno smo v Beogradu, v mestu, kjer tisoči Slovencev niso še ničesar slišali o svojih domačih. V mestu smo, hodimo iz ulice v ulico — in kakor da nas je nekdo opeharil za sliko, ki smo jo malo prej še gledali iz ladje — svetlo, lepo mesto, ki se je zdelo kakor nedotaknjeno, leži v razvalinah pred nami. Še hodimo preko kupov ometa, kamenja in opeke, ki leži na pločnikih. Ob hišah se ustavljajo vozovi — Rdeči križ že posluje — ljudje dobivajo bel kruh.

Beograjske ulice, nekoč tako polne življenja, so skoraj prazne. Tu, kjer stojimo zdaj, so bile Terazije. Vidimo tramvajske vozove, ki še stojijo tam, kjer jih je doletel napad. Nasadi so brez cvetja in zelenja. Trgovine so razbite. Nobeno okno nima šipe.

Naslednje dni je v pisarni Rdečega Križa, ki se nahaja v prostorih Slovenskega društva in ki jo vodi tovariš Frenk Boltauzer, izredno živahno. Sto in sto Slovencev, ki še ničesar ne vedo o svojcih v Ljubljani, ne vedo, da Ljubljana sploh ni bila bombardirana, dobiva tu prva poročila o svojcih. Ljudje se objemajo, poljubljajo, si stiskajo roke. Z drhtečimi rokami čitajo kratka poročila svojcev, ki smo jim jih bili prinesli. Oči so jim polne solz.

Mednarodni RK je obljubil pomoč

Kmalu so bili navezani stiki z Rdečim križem v Beogradu, ki naj bi pošiljal ljubljanskemu Rd. križu vse informacije, tičoče se Slovencev. Tedaj se je začelo pravo romanje v pisarno Rdečega križa. Prihajali so delavci, uradniki, študentje, prihajali so Srbi, ki so prosili podatkov o svojih prijateljih, znancih. Prihajale so žene oficirjev, ki so bili v vojaški službi nekje v Sloveniji. Dan za dnem so hodili skozi porušene mestne ulice akademiki s vprašalnimi polami, v pisarni pa je poseben odbor začel sestavljati statistiko. Navezali smo stike s predstavnikom mednarodnega Rdečega križa s sedežem v Ženevi, ki nam je obljubil, da nam bo v najkrajšem času preskrbel vsaj del imen vojnih ujetnikov. Novi gospodarji Beograda so zelo lojalni in ustrežejo vsaki naši želji.

Ko bomo zbrali dovolj podatkov in imen, se vrnemo v Ljubljano. Ljudje, ki jih nismo videli nikdar v življenju, nam bodo stiskali roke in naročali pozdrave. Ne bomo si mogli zapomniti vseh teh obrazov, starih in mladih, smejočih se in zaskrbljenih, a njihova imena in njihove želje nosimo s seboj proti Sloveniji, proti Ljubljani. In na vsej dolgi in naporni poti med Ljubljano in Beogradom nas bo osrečevala zavest, da delamo v imenu najbolj človekoljubne organizacije na svetu, da nanovo tkemo niti med ljudmi, ki jih je bila vojna vihra tako nenadoma pretrgala.

Predsednik OND Parenti v Ljubljani

Ljubljana, 23. maja. s. Včeraj popoldne je prispel v Ljubljano predsednik vodstva dopolavorovske ustanove Rino Parenti. Obiskal je najprej Visokega Komisarja Graziolia, s katerim se je domenil o organizaciji dopolavorovskega dela v Ljubljanski pokrajini. Njegov namen je bil obiskati tudi prvo ljubljansko dopolavorovsko organizacijo, ki deluje med vojaki že od prvih dni zasedbe Ljubljane in ostalega pokrajinskega ozemlja. O priliki tega obiska je dal vodstvu organizacije navodila za nadaljnje delovanje in je imenoval tudi krajevnega tajnika organizacije.

Dogodki na Spodnjem Štajerskem

† Viktor Gruntar

Iz Maribora je prispela žalostna vest, da je nenadoma preminil prof. Viktor Gruntar.

Pokojnik je bil izredno blaga, plemenita duša. Po rodu je bil iz sončne Goriške, kjer ga je zajela svetovna vojna Prišel je v rusko ujetništvo, po prevratu pa se je vpisal na filozofsko fakulteto ljubljanske univerze, kjer je študiral zgodovino in zemljepis. Po končanih akademskih študijah je bil imenovan za profesorja na mariborskem učiteljišču, pozneje pa je poučeval na prvi mariborski državni realni gimnaziji. Pri svojih tovariših profesorjih je užival za svojo prisrčno iskrenost globoko spoštovanje, pri učencih pa splošne simpatije zaradi svoje očetovsko skrbne dobrotljivosti. Njegovo zlato, plemenito srce so dobro poznali gojenci Dijaškega doma ki jim je bil iskren svetovalec, ljubljen vzgojitelj.

Prof. Viktor Gruntar je bil v vseh mariborskih krogih zelo znan in čislan Bil je izvrsten planinec, priljubljen družabnik, ki je znal s šaljivo besedo razvedriti družino in prijatelje. Kot vnet odbornik mariborske podružnice SPD si je pridobil številne zasluge za razmah mariborskega planinstva. Bil je tudi navdušen smučar. Zelo spretno je organiziral vsako leto kolesarske izlete abiturijentov v razne države, med drugim tudi v Italijo.

Vsi, ki so imeli priliko spoznati pokojnega prof. Gruntarja, se bodo večkrat hvaležno spominjali njegove blage, človekoljubne, plemenite narave. Njegovo toplo, domoljubno srce bo mirno počivalo v hladni grudi. — Iskreno sočustvujemo z žalujočo soprogo vdovo gospo Afro in pokojnikovimi nedoraslimi otroki.

Prof. Viktorju Gruntarju svetal, hvaležen spomin, žalujočim svojcem naše globoko sožalje!

Državni vodja za zdravstvo v Mariboru. V ponedeljek je državni vodja za zdravstvo dr. Conti prispel v spremstvu okrožnega vodje in državnega upravitelja drja Uiberraitherja iz Gradca v Maribor. Po kratkem sprehodu po mestu je obiskal mestni fizikat in splošno bolnico. Predstavniki domačih oblastev so mu izčrpno poročali o možnostih bolniške oskrbe v danih razmerah, nakar jim je dr. Conti zagotovil vso svojo pomoč. Dr. Conti je obiskal nato še Rogaško Slatino, kjer je pokazal veliko zanimanje za geološke in tehnične razmere zdravilišča, in pa Celje, kjer je prav tako kakor v Mariboru izvršil potrebne ukrepe. Iz Celja se je popeljal še na kratek obisk v Rimske toplice in Laško.

Smrtna kosa. Na Koroški cesti 90 v Mariboru je umrl 78letni zasebnik Alojzij Kebrič. Na Pobrežju je preminil 68letni zasebnik Anton Janžekovič. V mariborski bolnišnici je umrla posestnikova hčerka Kristina Simičeva, stara 28 let.

Prosta ter izpraznjena stanovanja in lokali v Mariboru se morajo v smislu razglasa šefa mestnega stanovanjskega urada A. Jägerja prijaviti imenovanemu uradu na Stolnem trgu 11. Prav tako je treba prijaviti tudi opremljene sobe, ki so primerne za oddajo v najem.

Likvidacija davčne uprave Maribor-okolica. V smislu razglasa šefa civilne uprave za Spodnji Štajer je bila ukinjena davčna uprava Maribor okolica, ki je bila priključena mariborski davčni upravi.

Politično-upravne spremembe. Zaradi ukinitve sreskega načelstva v Slovenjem gradcu sta bili občini Velenje in Šoštanj priključeni celjskemu srezu, občine Slovenj gradec, Mislinje in Šmartno pa srezu Maribor-podeželje.

Na Felberjev otok pri Mariboru, kjer je bila otvoritev kopališča v soboto 17. t. m. vozijo redno avtobusi in sicer z odhodom ob 9., 10., 12., 13.30 in 18. s postaje na Adolf Hitler platzu.

Poostreni pasji kontumac je razglašen na vsem področju mariborske mestne občine.

Iz Celja. V večnost je omahnil g. Ciro Sadar, tajnik bivše celjske mestne hranilnice. Zapustil je soprogo Angelo, bivšo učiteljico na celjski okoliški šoli, ter sina šestošolca Marjana. K večnemu počitku so ga položili v ponedeljek 19. t. m. Pokojniku bodi ohranjen časten spomin, kruto prizadeti družini naše iskreno sožalje.

Nemci o krompirju

Še neprimerno bolj kakor v miru, je krompir v vojni važno živilo. V Nemčiji, kjer je velik štab kemikov in drugih strokovnjakov na delu, da ugotavljajo redilno vrednost posameznih živil, so glede krompirja dognali: Vitamin C je v človeški prehrani posebno potreben, kajti le po njem je človek čim bolj odporen proti boleznim. Zoper davico, škrlatinko in podobne bolezni je to posebno važno. Zato moramo skrbeti, da uživamo zadosti jedil, ki vsebujejo vitamin C. V krompirju ga je dosti. Vsekakor pa količina zavisi od vrste krompirja in od njegove starosti.

Največ vitaminov C je v sveže izkopanem, popolnoma zrelem krompirju. Na pomlad je krompir že precej reven, s kuhanjem pa se vitamin C še bolj izgubi. V svežem krompirju je štirikrat več vitamina C kakor v prezeblem krompirju. Zato je treba čim več krompirja pojesti že v jeseni. Zlasti v dobi jesenskega deževja, ko so ljudje izpostavljeni prehladu, naj bi jedli čim več krompirja. Za prebivalce velikih mest, ki so bolj podvrženi bolezni, je to še mnogo važnejše, kakor za kmetsko prebivalstvo.

Zapiski na robu

Preveč masti škoduje

Človek je žival navade, kakor je ugotovil neki pametnik, a navada in red sta si pogostokrat močno v navzkrižju. To velja gotovo še v posebni meri za vsakdanje življenje, zlasti za prehrano. Koliko ljudi je med nami, ki bi si hoteli — v mislih imamo mirne, redne razmere — svoj jedilni in pivski list urejati po resničnih, stvarnih potrebah svojega organizma, ki bi bili voljni zatreti sleherno poželenje in strast, o kateri vedo, da jim je v škodo, čeprav jim prinaša varljiv trenuten užitek? Koliko je med nami ljudi, ki bi bili na zdravnikov nasvet brez pomisleka pripravljeni, opustiti uživanje alkohola ali kakršnegakoli drugega strupa, če se njega uničujoči učinek ne pokaže takoj ta trenutek, temveč vedo o njem, da le počasi, v teku let, v teku desetletij razkraja živo tkivo telesa in duha?

Vsaka reč ima svojo dobro in slabo stran, in kakor se to sicer malo neverjetno sliši, včasih vojna vihra že takrat, ko zamaje svet, prinaša nekaj reda vanj. Spominjam se tovariša iz šolskih let, drobnega, suhega človeka ki je vso svojo mladost pretičal v knjigah in mu nikoli ni bilo mar ne igre ne kakršnihkoli nastad Sam sem bil mnogokrat priča, kako je opoldne prišel iz šole domov in se takoj vrgel na reševanje matematične naloge Ko se je ob eni v jedilnici zakadila juha na mizi, bi bila mati mnogokrat skoraj morala po palici seči, da ga odtrga od knjige in zvezka in ga pritira h kosilu. Ko je naglo, površno — vse njegove misli so se ukvarjale z nalogo in s problemi — pometal vase, kar je že prišlo na mizo, ne da bi se bil kdajkoli pozanimal, kaj se kuha ir je je spet planil h knjigam in študiral pozno v noč, dokler ga nista oče ali mati z dobro besedo včasih pa napol s silo spravila v posteljo.

Ko je doštudiral — napravil je inženirsko diplomo na enem izmed tehničnih oddelkov — je odšel v inozemstvo in videla se nisva nekaj let. Ko pa je vojna zajela Evropo, je ob neki priliki prišel domov na kratek dopust. Verjemite mi, da ga skoraj nisem prepoznal, ko sem ga slučajno uzrl na cesti. V tem času, odkar sva se bila razšla, je zrasel v krepkega, širokoplečega, debelušnega moža — bil je živa podoba lehkotnega, dobrovolnega, z vsem pozemskim dobro založenega življenja. In vendar je prihajal iz države, ki je bila že sredi najstrožjega racioniranega gospodarstva, iz države, po kateri se je v nekdanji Jugoslaviji toliko govorilo, da jo že lovita pomanjkanje in skrb, čeprav je bila takrat šele nekaj mesecev v vojni. Zdaj je stal pred mano in zdel se mi je najbolj zgovoren dementi vseh govoric.

Potem pa mi je razodel svojo skrivnost. Zaposlen je bil v velikem industrijskem podjetju, dela je imel čez glavo od zore do noči, pa še zvečer se je moral ure in ure pripravljati za naslednji dan Za zajtrk si je sam skuhal kaj malega kadar je utegnil, prav tako si je za večerjo pripravljal obložene kruhke ali kaj podobnega, kosil pa je v kantini podjetja, skromno, poceni. Ko se je začela vojna in ko so bile za odmero važnejših živil uvedene nakaznice, pa se je začel naenkrat debeliti. Državna oblast sama ga je z uvedbo nakaznic tako rekoč opozorila, da mora malo misliti na vsakdanji kruh. V kantini mu niso več postregli z mesom ,če ni dal potrebnega odrezka. Zvečer bi bil ostal brez obloženih kruhkov, če si ne bi bil prej poskrbel nakaznice za maslo na magistratu. Ta človek, ki nikoli ni mislil ne živež niti eno uro naprej, je bil na lepem prisiljen, da za vsak mesec, za vsak teden posebej napravi načrt, kako se bo preživil. Vojna zmeda je čez noč ustvarila red v njegovem skromnem gospodinjstvu in fant je začel od tedna do tedna pridobivati na teži, da mu je bilo že kar nerodno.

— Veš, mi je pripovedoval, odkar je vojna, sem zmerom za sproti založen z mesom, jajci in maslom. Vsak teden dobim nove nakaznice, in kadar sem med tednom bolj malomaren v jedači, se mi za soboto in nedeljo nabere kruhkov, da moram prirediti pravcato gostijo, če hočem vse spraviti v kraj.

Kadar kupite

sredstvo proti bolečinam, prehladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-tableta označena z „Bayer"-jevim križem.

Oglas reg. pod S. br. 7257 od 23. marta 1940.

Scuola popolare e cittadina dopo il bombardamento al Venerdi santo — Novomeška ljudska in meščanska šola po bombardiranju na Veliki petek

Iz italijanske zgodovine

Zunanja politika Fašistične Italije

Pogodba med Francijo in Jugoslavijo iz leta 1927, je za precejšnjo dobo poostrila odnošaje med Italijo in Francijo. Vprašanja, ki so bila nerešena med obema državama, so se nanašala na tri glavne točke: kolonije, ki so pritikale Italiji po londonskem paktu, dalje statut za Italijane v Tunisu in izenačenje povračila, je ita- Kar se tiče kolonialnega povračila, je italijanska delegacija na mirovni konferenci takoj potem, ko sta si Francija in Anglija razdelili nemške kolonije, zahtevala, da dobi Italija Džibuti in da se popravi libijska zapadna in južna meja. Francozi niso marali o Džibutiji nič čuti, zastran libijske meje pa so se zabarikadirali za pogodbi, ki sta bili sklenjeni med Francijo in Anglijo leta 1899. in potem leta 1919.

Italija je pogodbo iz leta 1899. priznala leta 1902. Na drugi strani pa je protestirala proti pogodbi iz leta 1919., ker je bila sklenjena brez Italije in v njeno škodo, saj ji je odvzela velik kos južne Libije z nekaterimi važnimi središči. Ker se je izkazalo, da nikakor ni mogoče doseči na francoski strani razumevanje italijanskih zahtev, so bila posvetovanja prekinjena in je bila z dogovorom dne 12. septembra 1919 urejena samo libijska zapadna meja. Po tej pogodbi sta bila Italiji priznana zaliva med Gadamesom in Gatom ter med Gatom in Tumo. Leta 1925. je fašistična vlada zahtevala nova pogajanja. Pariz se je postavil po robu, kakor je tudi nasprotoval ureditvi italijanskih interesov v Tunisu. Glede izenačenja pomorske sile je bilo Italiji na konferenci v Washingtonu izrecno priznano, da sme imeti enako število linijskih ladij (oklopnic) kakor Francija (175.000 ton) in prav toliko nosilcev letal (60.000 ton), s čemer se je konferenca edino bavila. Na londonski konferenci, ki je bila sklicana leta 1930., da bi določila omejitve za tiste vrste ladij, ki v washingtonski pogodbi niso bile vpoštevane, ni marala Francija priznati enakosti z Italijo. Konferenca je zatorej našla zasilni izhod z dogovorom, ki se je nanašal samo na oceanske sile. Na majskem zasedanju Društva narodov je italijanski zunanji minister predlagal francoskemu in angleškemu tovarišu Briandu in Hendersonu, naj se Pariz in Rim sama sporazumeta. Briand je odgovoril, da se morajo pogajanja vršiti na običajen diplomatski način. S tem je izdal nenaklonjenost Francije, zoper katero je Mussolini takoj nato ostro nastopil v svojih govorih od 14. do 24. maja v Livornu, Firenci in Milanu. Izjalovil se je naslednje leto, v februarju 1931 poizkus, ko so Angleži hoteli doseči s svojim posredovanjem kompromisno rešitev med Italijo in Francijo.

Z večjim medsebojnim razumevanjem in vzajemnostjo so se razvijali odnošaji med Italijo in Veliko Britanijo. Pogodba z dne 15. julija 1924 je priznala Italiji pokrajino Oltregiuba. Dne 20. julija 1924 je bila dosežena razmejitev med Cirenjako in Egiktom. Rim in London sta tudi prijateljsko premotrila medsebojne odnose v Abesiniji.

Marljiva italijanska diplomacija se je zlasti prizadevala, da doseže popolnoma zanesljive meje italijanskih kolonij in da brezpogojno zagotovi varnost prekomorske posesti. V svetovni vojni se je osvojitev Libije skrčila na nekaj obalnih krajev. Pod guvernerjem Volpijem je začela italijanska vojska dne 22. januarja 1922 spet osvajati svojo posest v Severni Afriki in je predvsem zasedla Misurato. Fašizem je šel z veliko odločnostjo na delo in je ostro nastopil proti nemirnemu bojevitemu rodu Senusijev. De Bono, Badoglio, Graziani, Terruzzi in Amadeo Savoia-Aosta so zasloveli pri ponovnem osvajanju Severne Afrike. Leta 1931. je italijanska zastava zavihrala v središču Senusijev, v oddaljeni zelenici Kufri. Prav tako se je Italija učvrstila v Somaliji. Z lozansko pogodbo iz leta 1923. je bila Italiji dokončno priznana oblast nad otokom Rodosom in Dodekanezom s Castelorossom, ki je bil zaseden v svetovni vojni. K temu je treba prišteti še zgoraj imenovano Oltregiubo.

V isti dobi, ko so bila uspešno rešena posamezna vojaško-politična vprašanja v kolonijah, je bil izdelan obsežen načrt, da se izkoristijo gospodarske možnosti po kolonijah, da se izboljša življenjsko stanje ondotnega prebivalstva in da se ustvarijo temelji za napredek civilizacije. Kolonialna politika je prav zanesljivo spričevalo sposobnosti in zrelosti posameznega naroda. Velikopoteznost je pokazal fašizem v svojem ravnanju in obenem polno zavest odgovornosti, ki jo je hotela Italija izpričati v svojem svetovnem položaju. Obnova, ki je prežela vse italijansko življenje, je našla svoj izraz v italijanski mednarodni politiki. To se je pokazalo pri reševanju vseh važnih zadev. Obzorje Italije se je vedno bolj širilo in narod je začutil vedno čvrstejše utripe svoje države.

Dne 6. aprila 1926 je madžarski ministrski predsednik grof Bethlen podpisal v Rimu z Mussolinijem pogodbo o prijateljskem sodelovanju. Jeseni istega leta sta Mussolini in Averescu podpisala podobno pogodbo med Italijo in Rumunijo. Sledil je 2. septembra 1926 podpis pogodbe z jemenskim imamom, dne 10. februarja 1932 pa je bila podpisana pogodba s Hedžasom, ki se je pozneje razvil v državo Ibna Sauda. Tako je arabski polotok odprl vrata vplivom od strani Italije, kar je bilo tem bolj potrebno, ker je Arabija gospodarsko in duhovno zvezana z italijansko kolonijo Eritrejo. Da se doseže pomirjenje na Sredozemlju, je Italija sklenila pogodbi s Turčijo dne 30. maja 1928 kakor tudi z Grčijo dne 23. septembra istega leta. Priznati je treba, da je bila v znatni meri zasluga Italije, če je bila 1930 podpisana pogodba, ki je napravila konec dolgotrajnim razprtijam med Turčijo in Grčijo. Prijateljska pogodba med Italijo in Španijo, podpisana 7. avgusta 1926, je v zapadnem Sredozemlju učvrstila stare nagibe k sodelovanju obeh latinskih sester. Fašistična diplomacija je istočasno dosegla ožje gospodarske in politične stike z velikimi latinskimi republikami v Južni Ameriki, kakor tudi z Zedinjenimi državami Severne Amerike. Vse to je bilo v skladu s politiko, ki je stremila za tem, da milijone po svetu razkropljenih Italijanov čustveno naveže na domovino. Posebno raavnatelistvo za italijanske izseljence, fašistične skupine po svetu in družba »Dante Alighieri« so ustanavljale šole, bolnišnice in mnoge druge koristne zavode. Zanimale so se za življenje izseljencev ter so dramile in podžigale v njihovih srcih na tujih tleh ponos nad pripadnostjo k italijanskemu narodu in ljubezen do domovine, ki jim hoče stati ob strani z delom in pobudo.

Slednjič je fašizmu pripadla naloga, da reši staro, nevšečno rimsko vprašanje: spor z Vatikanom. Ne samo politični razlogi, temveč tudi neizbežni vplivi na versko enotnost italijanskega naroda so zahtevali skorajšnjo rešitev. V Lateranu je bila dne 11. februarja 1929 podpisana pogodba, ki je docela stvarno napravila križ čez preteklost. Papež je spričo svojevrstne oblike vatikanskega mesta dobil priznanje željenih pogojev za razvoj svojega svetovnega poslanstva in zavladal je prijateljski mir med Italijo in Vatikanom.

Otoki Egejskega morja

V Egejskem morju je več tisoč otokov, ki molijo kot mogočni masivi ali pa majhne, strme čeri iz vode. Pred Kavalskim zalivom se dviga veliki, razdrapani otok Tasos nad 1000 m visoko. Kakšnih 60 km vzhodno od njega leži otok Samotrake, v sredini med polotoki Halkidike in Dardanelami pa otok Lemnos. Od tega otoka je 100 km do otoka Mitilene, ki leži z južnejšimi otoki Kiom, Samom in Ikarijo v bližini turške meje. Morska površina med največjima grškima otokoma Evbejo in Kreto je posejana z otoki obsežne skupine Kikladov. Otok Evbeja se naslanja v dolžini 160 km tesno na vzhodno obalo srednje Grčije. Ta otok je nastal po zemeljskem vdoru, njegova gorovja gredo v zapadno-vzhodno smer in dosežejo svojo največjo višino s 1750 m visokim vrhom Delfija. Severna ggorovja imajo mnogo smrekovih gozdov, na pobočjih so rodovitne njive in pašniki, med tem ko so južne gore skoraj gole in brez vegetacije. Halkida je z 20.000 prebivalci glavni kraj na Evbeji. Otoku pripadajo številni majhni in nekoliko večjih otokov iz skupine severnih Sporadov.

Bližnji sosed Evbeje je otok Andros, med njima je samo ozki preliv Kafireja. Andros se razteza 80 km proti jugovzhodu. Preko otokov Mikona, Sira, Ermupolide in Para dospemo v južni smeri do otoka Naksa, ki mu segajo gorovja preko 1000 m visoko. Grško otočje gre potem preko Amorda, Iraklije in Pera k italijanskemu Dodekanezu, ki se na vzhodu zaključuje z Rodom.

Nasproti Evbeji se prične v prostoru Aten in Pireja druga veriga Kikladov, ki poteka isto tako v južnovzhodno smer. Ta skupina se začenja pod Atenami z otokom Keo. Pod Tiro-Santorinom leži Kretsko morje, odprta vodna gladina, ki sega kakšnih 100 km južno do Krete.

Tretja skupina majhnih otokov leži na poti od vzhodnega Peloponeza proti jugu. Navplionska luka se razširi v Argolski zaliv, pred katerim je veliko število majhnih in najmanjših otokov.

Otok Kreta, najjužnejši med grškimi otoki, se razprostira v dolž preko 260 km od zapada proti vzhodu in zapira Egejsko morje. Njegova gorovja so divje razdrapana in revna z vegetacijo. V gričevju, ki obdaja visoka gorovja, in redkih nižinah pa uspeva bohotna rast. Prebivalstvo, ki šteje 400.000 duš, goji pa zlasti vinsko trto in oljke.

Kreta se dviga na južni strani strmo iz morja in pada skoraj brez prehodov v globoka morska brezdna. Zato je južna stran nerazčlenjena in nima skoraj nobenih luk. Severni del se niža počasneje, ima zelo razčlenjeno obalo in nekaj prostora za naselbine, poljedelstvo in promet. Zato so najvažnejša kretska mesta, Kamea, Retimnon in Heraklion, na severni obali. Pristaniške naprave teh mest pa so primitivne in ne zadostujejo današnjim prometnim zahtevam.

Cameratismo italo-tedesco in Africa Settentrionale

Napoleon kot gledališki cenzor

Napoleon je zahteval strogo cenzuro, v kolikor je zadevalo politiko in njegovo vladanje. Vselej pa ga je jezilo, če so njegovi cenzorji napravili kaj narobe. »Bedaki! Oficielna cenzura ni nič prida!« je vzkliknil nekoč, ko je cenzura prepovedala neko knjigo, ker je vsebovala izraz »šiba božja«, ki se je po njenem mnenju nanašal na cesarja. Za gledališče, ki je bilo v cenzurnem pogledu podrejeno policijskemu ministrstvu, je veljalo njegovo posebno zanimanje. Goetheju je dejal v znanem pogovoru l. 1808.: »Drame usode ne spadajo v naš čas. Politika je usoda.« Podobno se je izrazil že l. 1806., ko je pisal policijskemu ministru Foucheju sredi ruskega pohoda o neki Raynouardovi tragediji: »Pri starih je usoda zasledovala družino Atridov in junaki so postajali krivci, ne da bi bili zločinci. V moderni zgodovini tega pripomočka ne moremo več uporabljati. Politika vodi do katastrof brez pravih zločinov.« Da bi Legouvejevo dramo »Smrt Henrika IV.« rešil cenzure, je igralec Talma delo prebral cesarju. Pri besedah Henrika IV.: »Tresem se, ne vem kakšna črna slutnja...« ga je Napoleon prekinil: »Upam, da botse ta verz spremenili. Kralj se lahko trese, saj je človek kakor drugi ljudje. Nikoli pa ne sme tega povedati.« Pesnik je stvar takoj spremenil.

Mučen dogodek je povzročila neka komedija, ki so jo tedaj v Parizu mnogo igrali in ki jo je dal maršal Berthier predvajati v svojem gradu pred cesarjem. To je bilo v času, ko so govorili že o tem, da se bo dal Napoleon od Jožefine ločiti, ker mu ni dala potomca. V začetku omenjene igre se pritožuje junak, kadet Roussel, da nima otrok in govori o svoji nameri, da bi se dal ločiti. Sredi mučnega molka so stvar odigrali do konca. »Od kdaj uprizarjajo to stvar,« je vprašal Napoleon Berthiera. »Kakšno leto dni«, je odgovoril ta. — »Ali ima uspeh?« — »Ogromen.« »To je fatalno! Če bi jo bil prej poznal, bi jo prepovedal. Zdi se, da počenjajo gospodje cenzorji le neumnosti radi.«

Celo kvaliteta opernih tekstov ga je zanimala. »Bral sem že zelo slabe verze, ki so jih peli v operah,« je pisal notranjemu ministru iz Berlina. »Govorite z gospodom de Lucay in mu prepovejte, da bi v operah peli kar koli, kar bi ne bilo vredno velikih odrov.«

Rastline izžarevajo „misli“

V Indiji, stari, čudežni deželi cvetlic, se moderna znanost o rastlinah ponaša lahko z velikimi uspehi. Tako je odlični indijski botanik, sir Jagadis Chander Bose, v svojem eksperimentalnem zavodu v Kalkuti zgradil povsem novovrstne in nad vse občutljive elektromagnetske instrumente. Ti beležijo poedine razvojne stopnje in gibe rastlin, kakor tudi njih reakcije na zunanje dražljaje. V desetmilijonski povečavi je človeškemu očesu na ta način mogoče gledati življenjska dogajanja, ki bi jih sicer nikoli ne opazilo. S takšnimi precizijskimi pripravami »zapisujejo« rastline same svoje zgodbe. Na temelju svojih opazovanj trdi indijski učenjak, da se izrazi življenja v višjih rastlniah, kar se tiče mnogovrstnosti, lahko mirno primerjajo z življenjskimi izrazi višjih živali.

Druge poskuse, ki vežejo evropsko znanost in staro indijsko metafiziko, je napravil ruski učenjak prof. Gurvič. Ta biolog je ugotovil, da korenine mladih čebul na neko daljavo znatno vplivajo na korenine drugih čebul, in to tudi tedaj, če je vmes plast kremenca. Ta induktivni učinek razlaga z izžarevanji, ki izvirajo iz žive rastlinske snovi in ki jih je smatrati za valove iz ultravijoličastega dela spektra. Učenjak je rastlinam pošiljal prave radiotelegrafske signale. Žitno kalico je obseval z radijskimi žarki. Merilni parati so pri tem izkazali presenetljive učinke. Pod vplivom šibkih impulzov se je razvoj kali pospešil, če so bili impulzi prci očni, pa je postal počasnejši.

Nežni organizem rastlin oddaja torej žarke in reagira na slabotne žarke, ki jih človek ne more dojemati. Rastlina je v tem oziru dosti občutljivejša od nas. Indijski raziskovalci sklepajo iz tega na možnost višjega rastlinskega življenja na svetovih, ki so drugačni od našega. Rastlinska izžarevanja smatrajo za nekakšne »misli« rastlin.

Evropci si zavestnega življenja v rastlinskem carstvu seveda ne moremo predstavljati, vendar pa ne moremo zanikati mnogovrstnih, skrivnostnih odnošajev med ljudmi in rastlinami. Molekuli kisika, ki prihaja iz rastline v zrak, dospe v človeško ali živalsko telo. Molekule ogljikove kisline iz našega diha pa vdihavajo rastline. To so odnošaji, ki nerazdruženo vežejo vsa zemeljska bitja. Gotovo je, da bo znanost v tem področju odkrila še velike stvari.

Due amiche — Prijateljici

sebbenchè molto differenti d'abito e di costumi — čeprav zelo različni po obleki in in navadah

Pregledi z Röntgenovimi žarki

Nam se vidi že samo ob sebi umevno, da mnoge bolnike pregledujejo z Röntgenovimi žarki. Toda aparature za te žarke so si osvojile že davno še mnogo drugih delovnih področij. Kadar menijo nadzorniki kakšne velike ameriške električne družbe, da bi bilo treba ta ali oni drog zavoljo starosti nadomestiti z novim, ga ne podreja kar tjavendan, temveč mu notranjost najprvo proučijo z Röntgenovimi žarki. Pri tem se marsikdaj izkaže, da je ta ali oni drog še dobro uporaben. Lastniki velikih nasadov oranž, citron in drugega sadja v Kaliforniji pregledujejo svoje blago isto tako s temi žarki. Ob koncu zime sta bila dva milijona zabojev na mrazu in po površnem pregledu so menili,. da je sadje zmrznilo, tako da ne bo za nobeno rabo. Pregled z Röntgenovimi žarki pa je pokazal, da je bilo še dobro. Prosevalni stroj, ki je veljal sicer četrt milijona dolarjev, je tako v enem samem primeru rešil za 7 milijonov dolarjev blaga. Tudi kamenčke med lešniki in podobnim blagom ugotavljajo danes z Röntgenovimi žarki.

I V E R I

Že četrtstoletja imajo vedno ljudje prav, ki jih zmerjajo za črnovidce. V resnici so jasnovidci — kar pa je, na žalost, isto.

Najbolj se moramo paziti ljudi, ki bi za njihovo nepoštenost ne segali z roko v ogenj.

Precej bistroumnosti in premisleka je treba, če se hočemo z uspehom kazati neumne.

Mnogi ljudje smatrajo velika dela le tako dolgo za potrebna, dokler dobe veliko ime. Toda lovorike, na katerih počivaš, se kmalu posuše.

Otok dolgega življenja

Danski otok Aerö imenujejo splošno »otok dolgega življenja«. Prebivalci tega otoka učakajo v resnici dosti večjo starost nego prebivalci ostale Danske. Na Aeru je cela vrsta starcev in stark, ki so prekoračili sto to leto.

Odkritje dinamita

Mladi Alfred Nobel je nekega dne spremljal kolono voz, ki je prevažala nitroglicerin, iz Stockholma do Mälarskega jezera. Ta prevoz je bil kaj tvegana reč, kajti nitroglicerin je nevarna snov, že ponovno se je bilo zgodilo, da ga je majhen sunek spravil do eksplozije.

Tokrat pa je vsa previdnost malo zalegla. S težko naloženega voza se je ločilo kolo, voz se je prevrnil, vrci z nitroglicerinom so zleteli na tla, njih vsebina se je razlila.

»Konec!« si je mislil Nobel in je čakal na eksplozijo, ki bi vse skupaj raztrgala na koščke. Toda eksplozije ni bilo! Nitroglicerinu se tokrat ni zljubilo eksplodirati. Nobel je stal pred uganko.

Čim je prišel domov, je šel v svojem laboratoriju na delo, da bi to uganko rešil. Zakaj se nitroglicerin ni vnel? Počasi je mladi učenjak raziskal tudi pesek, v katerega se je bila zlila nevarna tekočina. Ugotovil je, da je to pesek iz diatomejske zemlje. Izmislil si je, da je takšno zemljo prepojil z nitroglicerinom. In tu je bilo veliko odkritje: nitroglicerin se v tej trdni obliki od sunkov in udarcev ni več vnel. Samo iskra ga je lahko spravila do razpoka. Tako je Alfred Nobel odkril dinamit, ki je s tem začel svojo zmagovito pot.

Iz zgodovine zobnih krtačk

Zobna krtačka, tako koristna a tako malo romantična potrebščina vsakdanjega življenja, se nam vidi tako samo ob sebi umevna, da ji ne pripisujemo bogve kako posebne preteklosti. V resnici je svojo sedanjo obliko dobila po dolgem razvoju.

Najstarejše orodje za čiščenje zob je bila paličica. Znanstveniki so ugotovili sledove prvih zobotrebcev, ki segajo 3000 let nazaj. V srednjem veku so uporabljali zlate, srebrne, bronaste in koščene zobotrebce, ki so bili okrašeni z biseri in dragimi kamni. Neki zgodovinar domneva da je zobna krtačka izboljšana oblika stare navade, da so ljudje žvečili rastlinske vejice, s čimer so si hoteli odpraviti slab duh iz ust.

Neka budhistična knjiga piše: »Šele v jutru zadnjega dne sedmega tedna si je (Budha) zaželel, da se umije in nasiti. Ko je dobil vodo in zobotrebec, se je umil in sedel k vznožju nekega drevesa.« Logično je misliti, da so tudi Budhovi učenci sledili njegovemu zgledu in na isti način skrbeli za higieno svojih ust. Raziskovalci starega življenja hindustanskih ljudstev pravijo, da so ta ljudstva negovanje in čiščenje zob smatrali za verski obred, vsako jutro, čim so se ljudje zbudili, so si drgnili zobe z vejicami smokve ter obračali pri tem svoje misli in prošnje k Soncu.

V šestem stoletju so tudi Mohamedovi verniki združevali verske obrede in profilakso zob. Iz tega časa izvirata dva reka: »Ena molitev in misvak odtehtata sedemdeset molitev brez misvaka«, dalje: »Najvišji je posvetil ta dan: umij se in uporabi misvak«. Ta misvak ni nič drugega nego orodje, ki so ga tedaj uporabljali za snaženje zob: paličica iz določenega lesa, ki je eden njenih koncev rabil kot nekakšna zobna krtačka in je bil temu primerno izdelan.

V 17. in v začetku 18. stol. je bil najbolj priljubljen način zobne higiene uporaba platnene krpice, ki je bila prepojena z žveplovim oljem, dalje so uporabljali vodo in sol, pripravo v podobi zobotrebca in majhno gobo, ki so jo pomakali v mlačno vodo. Šele v sredini 18. stol. so se pojavile ščetke med orodjem za snaženje zob. Spočetka niso imele uspeha, kajti mnogi so se pritoževali, da so pretrde in povzročajo krvavitev dlesni. Toda potem se je ta priprava izboljšala kakor pač vse na svetu. Danes je po ugotovitvah nekega profesorja kolumbijskega vseučilišča na trgu najmanj 500 različnih tipov zobnih krtačk.

Čudno uporabo zobne krtačke je odkrila drca Alice Smithsova na Kitajskem, kjer je v Šanghaju mnoga leta vršila svoj poklic. V neki svoji knjigi pripoveduje, da je nekoč nenadno stopila v svojo kuhinjo in ostala kakor okamenela, ko je zagledala kitajskega kuharja, ki je s staro zobno krtačko z veliko skrbnostjo snažil — zelenjadne liste. Na njene ogorčene vzklike se je mož začudeno obrnil k njej in ji odgovoril popolnoma mirno: »Zakaj se razburjaš, gospodarica? Saj ni tvoja krtačka, ki jo uporabljam, temveč moja...«

2200 km brez pristanka v majhnem letalu

V Južni Ameriki zbuja veliko pozornost najnovejše dejanje paragvajskega letalca Navarra. Ta je z majhnim letalom poletel iz Rio de Janeira v Buenos Aires, ne da bi vmes pristal. Letalo je majhen enomotornik, ki so ga izdelali v Braziliji. Za 2200 km dolgo progo je Navarro rabil samo 20 ur.

A N E K D O T A

Bismarcka so vprašali, da-li je res, da bo potoval v Južnozapadno Afriko. »Da, toda samo na oslu, ki je to vest razširil,« je odgovoril železni kancelar.

VSAK DAN ENA

»Saj mi dovolite, da obtežim to pismo — znamka se mi nikakor noče prijeti.«
(»Everybodys weekly«)

Kulturni pregled

Naš balet

Baletni bor ljubljanske opere se je v sredo predstavil z dobro pripravljenim samostojnim večerom, ki je obsegal Griegovo »Bajko z daljnega severa«, »Mladost odhaja« iz Novákove pantomine »Signorina Gioventu«, Gluckovega »Don Juana«, Novákovi »Ljubezensko gavoto« in »Pastirsko idilo« iz pantomine »Nikotina«, Ravelov »Bolero« in Lisztovo »Drugo rapsodijo«.

Med posameznimi solisti omenjam zlasti Bravničarjevo, ki poleg lepega obvladanja baletne tehnike razpolaga še z naravno, pristno prisrčnostjo in s smislom za estetski močnejše oblikovanje, zato se v marsičem oddaljuje od baleta k čistemu plesu. Simpatične like je prikazala v vlogi vile v Griegovi »Bajki«, v Novakovi »Gavoti« in v Lisztovi »Drugi rapsodiji«. Tudi liki, ki jih je odlikovala Moharjeva, so bili vestno in estetski okusno izdelani, vendar so puščali gledalca bolj hladnega, posebno v Novákovi »Mladost odhaja«; mnogo močnejša in pristnejša po doživetju, ki tudi v baletu ne sme manjkati, je bila plesalka kot Dona Ana v tretji in Žena v šesti točki sporeda. Zelo prijetno se je v »Pastirski idili« uveljavila tudi naravno privlačna Japljeva, katere lik je bil zanimiv tudi v »Don Juanu«, podobno pa je bila po načinu oblikovanja simpatična tudi Remškarjeva.

Med solisti je izvedel najvažnejše vloge Pilato, ki prav gotovo zelo dobro obvlada baletno tehniko in s svojim oblikovalnim načinom razodeva, da se je podrobneje seznanil z njenimi finesami. Kolikor sem mogel doslej spoznati, polaga največjo pozornost na drobno, precizno izdelavo in na vnanje učinkovanje tvorjenih oblik. Tako se predstavlja predvsem kot baletni tehnik, pri katerem je formalni moment izrecno v ospredju, medtem ko je izrazni v ozadju in se docela podreja formalnemu. Ta način je v marsikateri vlogi sicer gotovo na mestu in baletnim zamislim najbolj ustrezajoč, ne more pa najti polne moči v interpretativno širših, samostojnejših glasbenih formah. Ta vtis sem dobil ob Pilatovem fantu v Griegovi »Bajki«, medtem ko so bili njegovi liki don Juana (če izvzamem problem vnanje podobe čisto fizičnega značaja) in Španca zelo učinkoviti ter estetsko lepo zaokroženi.

Čarman je skupno z Japljevo postavil najboljši lik v »Pastirski idili«, kjer je poleg solidnega tehničnega obvladanja pokazal tudi izrazit smisel za doživljajsko oblikovanje; podobno velja tudi za lik njegovega mornarja in Komturja, posebno za poslednjega, katerega je tako po vnanji obliki kakor po izrazu podal učinkovito. Nad vse posrečeno sta ustrezali vlogi Leporella in blaziranca v Novákovi »Gavoti«. Pogačarju, katerega izrazna mimika in geste se odlično skladajo s tipiko omenjenih likov. Zato sta bili obe njegovi vlogi podani stilno ustrezajoče zamisli in imel sem vtis, da je bil malone edini iz solističnega zbora, katerega prikazi so se tako ugodno ujemali z njegovimi sposobnostmi in njegovo mentaliteto. Golovin, ki ga kot koreografa in režiserja omenjam med solisti na poslednjem mestu, je tehnično in tudi izrazno zelo lepo izdelano predstavil lik pisarja v psihološko komplicirani Novákovi »Mladost odhaja« in cigana v »Drugi rapsodiji«; v prvem liku je bil morda preveč konkreten glede na vsebinsko stran dogajanja, vendar pa doživljajski izrazit in prepričljiv. Njegove koreografije so bile zamišljene zanimivo ter estetski povsem ustrezajoče. Kot režiser je postavil ponekod vprav izvrstne, učinkovite scene, ki so zapustile zelo ugoden vtis.

Podobno kakor ves omenjeni solistični zbor so se potrudili tudi vsi ostali sodelujoči in so v skupnosti tvorili lepo zaključene celote. V vprašanja tehnike posameznikov se ne morem spuščati, ker skušam zajeti ves večer pretežno z načelno estetskega vidika. Kljub temu pa omenjam, da so se mi zdele nekatere kretnje posameznih solistov odveč; bile so sicer malenkostnega značaja, vendar zadostne, da so nekoliko motile estetski okvir. Mislim namreč, da tudi v baletnih prikazih morajo imeti vse kretnje celo v svojih najfinejših odtenkih popolno utemeljitev in soglasnost z muzikalnim ter da goli prikaz tehnike zaradi tehnike ni povsod niti upravičen niti vedno skladen z estetskimi potrebami in zakonitostmi. Vobče pa je bil poslednji baletni večer docela pozitiven; kvalitativno se je zelo izboljšal v II. in III. delu, medtem ko je bil I. del relativno najslabši.

V celoti je nudil več zelo lepih slik in dokazal, da se raven baleta ljubljanske opere v zadnjem času vidno dviga, tako glede poedinih solistov kakor glede vsega baletnega zbora in da resno, smotrno stremljenje, s katerim se balet oprijema svojega dela, utegne v bodočnosti roditi lepe uspehe. Griegovo in Lisztovo skladbo je dobro naštudirano in interpretativno prilagojeno izvedel pod vodstvom dirigenta Neffata operni orkester; škoda, da še ni izvedel tudi ostalih točk, zlasti slik iz »Signorine Gioventu« in »Don Juana«, kajti orkestrska spremljava je vsekakor baletnim večerom primernejša in učinkovitejša. Tako je vse ostale točke spremljal na slabem klavirju dr. Švara, ki je s svojo zelo dobro izvedbo ustvaril prilagojeno muzikalno podlago baletnemu prikazu. ed.—

Zapiski

NAPOLEON KOT ROMANOPISEC

Petega maja je neopaženo za vzburkani svet, ki ima premnogo drugih skrbi in vprašanj minilo 120 let od Napoleonove smrti na otoku Sv. Helene. Morda utegne v spominu na to osebnost, ki je v začetku prejšnjega stoletja vznemirjala Evropo, zanimati članek o Napoleonu kot romanopiscu. Objavila ga je po Emilu Dardu torinski revija »Minerva«.

Pred nekaj leti, — posnemamo iz tega članka — je učeni Poljak Szymon Askenazy objavil v Varšavi in v Parizu omejeno število izvodov osnutka z l. 1795 datiranega romana, čigar rokopis — trinajst strani in folio — poteka iz roke samega Napoleona. Pisava je tako jasna in določna, da ne more biti dvoma o avtentičnosti. Je to edinstven in dragocen dokument ki je svetu še malo znan. Osnutek romana ima naslov: »Clisson et Eugénie« ter kaže vse značilnosti avtobiografskega romana, v katerem se domišljija meša z resničnostjo, kakor je že navada pri mladeničih, ki delajo prve literarne poizkuse.

Kako je ta rokopis dospel v tedanjo poljsko prestolnico? Premožni poljski zbiratelj grof Dzialynski ga je bil kupil l. 1822 od doktorja Antomarchija, ko se je le-ta vrnil z otoka Sv. Helene, skupno s snopičem papirjev, ki segajo v Bonapartova mlada leta. Avtentičnost teh listov je potrdilo več oseb, med njimi baron Monnier, ki je vodil tajniško pisarno Napoleonovega cesarskega dvora.

Spis »Clisson et Eugénie« je navdahnila Napoleonu, ki je bil takrat star pet in dvajset let, ljubezen in zaroka z Désirée Clary, mladenko, ki jo je bil spoznal ob svojem prihodu v Marselj v začetku leta 1794. To Désirée je Napoleon preimenoval v Evgenijo. L. 1795 sta se hotela vzeti in Napoleon je že nameraval kupiti hišico v Provenci, se tam stalno naseliti in se zadovoljiti z družinsko srečo zadovoljnega meščana, kakor brat Jožef, ki se je oženil z starejšo Claryjevo hčerko. Zapustil je Marselj z medaljonom in s šopom Evgenijinih las. Kar ga med potjo v Pariz preseneti vest, da so ga odpustili iz vojske. Tako se je znašel v Parizu brez sredstev in je zaman iskal kakšnokoli službo. Svoj resnični položaj je zaročenki in njenim svojcem skrbno prikrival. Toda Claryjevi so bili dobri trgovci in so sami povprašali, kako je z bodočim zetom. Ko so izvedeli resnico, se jim je zdelo, da je njegova kariera zavedno končana. Zategadelj so Désiréeji prepovedali dopisovanje z Napoleonom. V tem razpoloženju: brez službe in nesrečen v ljubezni, je začel Napoleon pisati roman »Clisson et Eugénie«, hoteč po tej poti omehčati svojo zaročenko in obnoviti z njo stike, ali pa potolažiti samega sebe in pokriti svojo nesrečno ljubezen z bleščečim piaščem poezije. Clisson je Napoleon sam. Takoj v začetku je takole opisal samega sebe: ...ima vročo domišljijo, goreče srce in strog razum; duha ja hladnega in ga samo dolgočasi koketsko ali galantno igračkanje«. Je to ena najboljših označb Napoleona, kar jih je bilo kdaj napisanih.

V romanu, ki ga je spisal šestindvajsetletni Napoleon, so vidni sledovi piščeve

Kronika

Sončni Vnebohod

Ljubljana, 23. maja.

Na včerajšnji praznik je narava poklonila Ljubljani in njeni pokrajini prvi resnično pomladni dan. Zjutraj je nad mestom ležala precej gosta megla, ki pa se je kmalu razpršila pod toplimi sončnimi žarki, in če izvzamemo za prgišče oblakov, ki so se prve popoldanske ure sprehajali nad Ljubljano je bil ves dan izredno sončen, topel in svež. Krasno vreme je razgibalo mesto v resnično prazničen vrvež, dopoldanska promenada od glavne pošte in Kongresnega trga do Tivolija že dolgo ni videla tolikšne trume sprehajalcev, mnogo rodjetnejših meščanov pa je pohitelo na izlete v okolico. Grad, Rožnik in Golovec so ves dan sličili mrgolečemu mravljišču, velik naval pa je bil tudi na vse opoldanske in prve popoldanske vlake. Ob 17.30 je vojaška godba na Kongresnem trgu priredila promenadni koncert, ki je privabil mnogo hvaležnih poslušalcev, čeprav ni bil napovedan. Navzočnost italijanske vojske daje že vse zadnje dni Ljubljani posebno slavnostten izraz, a zlasti pogosti promenadni koncerti, ki se izmenoma vrše na Kongresnem in na Marijinem trgu, so živa priča kulturnega duha in ljubezni do umetnosti, ki ju predstavlja Italija. Po živahnem, radostnem dnevu se je nad mestom zgrnila razkošno zvezdnata noč, da podobne se nismo letos doživeli.

Izredno toplo vreme je privabilo na plan tudi nekaj pogumnejših kopalcev, ki jih v Ljubljani nikoli ni manjkalo. Ob Gradaščici pod Bokalcami si je mladina dodobra privoščila sonca in vedrine, prav tako na bregu Save med Ježico in Tomačevim. Res je, da je večina njih prišla prvikrat samo še zaradi sončenja, mnogi pa so vendarle že tudi preizkusili valove.

★

* **Visok vojaški dostojanstvenik v Metliki.** V sredo je prispel v Metliko poveljnik Okupacijskih čet Ljubljanske pokrajine Ekscelenca general Mario Robotti. Visoki dostojanstvenik je najprej pregledal vojaško posadko v Metliki, ki je pod vodstvom majorja g. Brunija. Po ogledu čet je šel general Robotti v spremstvu majorja Brunija in oficirskega zbora na glavni trg, kjer se je zbralo pred mestno hišo uradništvo, šolska mladina z učiteljstvom, gasilci in številno trško prebivalstvo. Ob prihodu visokega dostojanstvenika je mestna godba zaigrala pozdravno koračnico, potem pa mu je izrekel dobrodošlico mestni župan g. Ivan Malešič. Ekscelenca general Robotti se je zahvalil za sprejem in poudaril prijateljske nagibe, ki jih ima italijanska vojska do našega prebivalstva. Po govoru gospoda generala, ki ga je sproti prevajala ga. Zalarjeva, je godba zaigrala koračnico, prebivalstvo pa se je razšlo na svoje domove.

* **Lep primer poštenosti italijanskega vojaka.** Na ljubljanski glavni pošti se je ta teden pred okencem gnetla precejšnja gruča čakalcev, ki so hoteli čim prej priti na vrsto. Med njimi je stal tudi upokojenec, ki je mislil, da je vtaknil svojo beležnico z denarjem v zunanji žep svojega zapetega površnika. V njej je imel spravljenih sedem stotakov v gotovini, razne druge vrednote za približno 10.000 dinarjev in svojo legitimacijo. Da mu je zmanjkala beležnica, je opazil šele zunaj, ko je stopil na cesto. Prepričan je bil, da mu jo je v silni gneči kdo »sunil«. Seveda je takoj prijavil izgubo denarja in beležnice na policiji. Ne malo začuden je bil čez nekaj dni, ko je bil klican tjakaj, kjer so mu povedali, da je je našla njegova beležnica z denarjem, fotografijo in dokumenti. Našel jo je na tleh pred poštnim okencem preprost italijanski vojak, ki jo je domov prišedši izročil svojemu komandantu in ta naprej oblastem. Razlagati si pač moremo nepopisno zadovoljnost in hvaležnost potrtega upokojenca, ki je vrhu vsega nosil še tuj denar in bi ga moral od svoje borne pokojnine odplačevati bog ve kako dolgo. Vsekako sijajen dokaz plemenite poštenosti skromnega italijanskega vojaka!

* **Obisk istrskega prefekta v Kopru.** V sredo se je istrski prefekt Ekselenca Chierici mudil v Kopru. Obiskal je mestno občino, sodišče in druge javne urade, nato pa se je delj časa zadržal med malimi gojenci zavoda »Regina Margherita«. Pred slovesom si je ogledal še tvornico konzerv ki je pravkar sredi najlepšega procvita in razmaha.

* **Novi vidiki tujskega prometa na Liburnijski obali.** Mesta ob Reškem zalivu so bila od nekdaj torišče zelo živahnega tujskega prometa, z novimi razmerami, ki sta jih ustvarila priključek Ljubljanske pokrajine Italija in pa proglasitev neodvisne kraljevine Hrvatske pa se jim odpirajo nove možnosti razmaha. Reka sama bo s tem mnogo pridobila kot prometno in upravno središče, a med kopališkimi mesti bo zlasti zaživela Opatija, katere zaledje se je znatno razširilo. Opatija je že od nekdaj imela dobre in hitre zveze z Ljubljano pa dalje z Dunajem in Prago, saj je iz Avstrije, češkomoravskega protektorata in iz Slovenije prihajalo največ njenih gostov. Pa tudi njeni stiki z novo kraljevino Hrvatsko bodo po vsej priliki deležni najboljšega razvoja, saj je med njo in pa Crikvenico, vodilnim kopališčem na Hrvatskem primorju tudi vsa povojna leta vladalo zgledno sodelovanje in vzajemnost.

* **Slovenija na delu.** Pod tem naslovom je tržaški »Piccolo« objavil na praznik v četrtek obširno reportažo izpod peresa svojega posebnega poročevalca v Ljubljani, g. Carla Tigolia, šefa Tiskovnega urada Visokega Komisariata. G. Tigoli med drugim citira nedavni članek »Slovenskega naroda« o obupnem stanju ljubljanske splošne bolnice, ki bo po razumevanju in naklonjenosti Duceja in po posredovanju Visokega Komisarja zdaj deležna izpopolnitve in novega razmaha. Na zaključku obravnava članek še nekatere najnovejše odredbe Visokega Komisarja, da se življenje v Ljubljanski pokrajini do kraja povrne v svoj redni tok.

* **Za strožje gospodarstvo z ovčjim in kozjim mesom.** Da se zagotove zadostne količine mesa za potrebe civilnega prebivalstva, je Ministrstvo za poljedelstvo prepovedalo v bodoče predelovati vrsto ovčjega in kozjega mesa za klobase.

* **»Napredni tisk«, zadruga z o. j. v Ljubljani,** vabi svoje zadružnike na redno skupščino, ki bo z običajnim dnevnim redom v petek 30. t. m. ob 17. uri v zadružni poslovalnici v Ljubljani, Knafljeva ul. 5-II.

* **Vrsta nesreč.** V kamniški smodnišnici zaposleni delavec Jernej Resnik je pri delu padel in si zlomil nogo. — 43letni cestni delavec Ivan Orehek si je zlomil desno nogo. Med delom ga je stisnil polno naložen vagonček. Prepeljali so ga iz Kranja v ljubljansko bolnišnico. — Z neke stavbe je padel delavec Jože Habič iz Zaloga. Zlomil si je levico. — 64letni berač Anton Strle je padel na cesti in si zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v bolnico. Šofer Ludovik Starič je padel s kolesa in se poškodoval na rokah in nogah.

* **Brezposelni učitelji, ki se še niso prijavili,** naj se zaradi evidence javijo v prostorih učiteljske organizacije, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. Prijavijo na se prav vsi, člani kakor nečlani.

* **Poziv Rdečega križa.** Rdeči križ, sekcija za socialno pomoč, poziva vse one, ki so zapustili domove zaradi vojnih dogodkov in bivajo sedaj v Ljubljani, da se radi evidence prijavijo v pisarni Rdečega križa, sekcija za socialno pomoč, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6-I.

Iz Ljubljane

Tržne cene v Ljubljani

Toplo in suho vreme, ki po neprestanem deževju že nekaj dni vlada v našem mestu je znatno zboljšalo razmere na trgu. Dovoz živil bo že v kratkem dosegel svoj normalni obseg, tako da je vsaka bojazen o pomanjkanju te ali one potrebščine neutemeljena.

Kakor znano, so bile cene pred nedavnim maksimirane. Iz tržnega poročila mestnega poglavarstva povzemamo najnovejše cene vsakdanjih živil in drugih potrebščin.

Goveje meso I. vrste stane 20 do 22, II. vrste 17 do 19, goveji jezik 24, goveji vampi 10, pljuča 8, jetra 18, ledvice 20, možgani 20 in goveji loj 14 do 24 din kg. Telečje meso I. vrste 25, II. vrste 22, telečja jetra 26 in pljuča 18 din kg, telečji možgani pa 10 din komad. Svinjsko meso I. vrste velja 31, II. vrste 28, svinjska pljuča 18, ledvice 20, glava 10, parklji 10, domača in hrvaška slanina po 31, domače in hrvaško salo po 33, mast 35 do 37 din, šunka 40, prekajeno meso I. vrste 32 in II. vrste 30 din kg. Na trgu je tudi drobnica. **Koštrunovo meso po 14 do 16, jagnjetina po 16 do 20 in kozličevina po 20 din kg.** Konjsko meso I. vrste stane 10, II. vrste po 8 din kg. Klobase debrecinske so po 36 hrenovke po 36, safalade po 32, posebne po 35, sveže kranjske po 48 in prekajena slanina po 40 din kg. Piščanec po 20 do 25 din komad po velikosti, kokoš po 40 do 60 din. Domač zajec velja 26 do 40 din komad. Žabji kraki so po 1 do 2 din.

Mlečnih izdelkov je tudi dosti. Mleko stane liter 3 do 3.50 din, surovo maslo kg. 54, čajno maslo 60, kuhano maslo 60, bohinjski sir 47, sir 40, sir polementalec 44 in sir trapist I. vrste 44 din. Jajca so po 1.50 din komad.

Liter novega belega vina stane 20, starega vina 20, rdečega 18, starega črnega 20, novega črnega 20 din, steklenica belega piva 8 din, kilogram malinovca 26, komad pokalice 3 steklenica mineralne vode 8 in liter ruma 50 do 60 din.

Kilogram polbelega kruha stane 5 din.

Jabolka I. vrste veljajo 14 do 16, II. vrste 10 do 12 din kg, oranže komad 2 do 5, limone 1 do 1,25 din. Kilogram suhih sliv 20, češenj 32 do 36, smokev 20, dateljev 46 do 64, orehov 15 in luščenih orehov 46 do 54 din.

Pražena kava II. vrste stane 168 din kg, kristalni beli sladkor 18.50, sladkor v kockah 20.50, kavna primes 21 do 26, riž prve vrste 15, 20, jedilno olje 1. 25, vinski kis 4 do 5, navadni kis 2 do 3.50, morska sol kg 2.50, kamena sol 16, poper cel 160, poper mlet 180, paprika III. vrste 30, sladka paprika 55, petrolej l 9, testenine I. vrste kg 17.50, pralni lug 5, čaj 300 do 500, pekmez 12 do 16 in rozine 30 do 36 din.

Pšenična moka velja kilogram 9,50, moka mešanica, 5.50, kaša 10, ješprenj 7.50, do 9.25, ješprenček 9 do 12, otrobi 3 do 3.10, koruzna moka 4,75, koruzni zdrob 5,50 pšenični zdrob 9 do 10, ajdova moka I. vrste 12 do 13, ajdova moka II. vrste 10 in ržena moka 7,25 din. Rž 4.50 do 5, ječmen, 4.50, 5, oves 5, proso 5 do 6, koruza 4 do 4.25, ajda 6 do 7, fižol ribničan 8.50 do 9.50, fižol prepeličar 10, in leča 13 din.

50 kg premoga stane 24 din, tona premoga 470, kubični meter trdih drv 180, žaganih 220, mehkih drv 110, oglje likalit 1.50 do 3.50 din kg. 100 kg sladkega sena velja 140, polsladkega 120, kislega 110 in slame 80 din.

Glavnata solata je po 22 din kg, berivka po 18 do 20, radič po 6, inozemski radič po 16, cvetača po 16, kislo zelje po 4, špargelji po 32, kolerabe po 1, špinača po 8 do 10 din, inozemski grah v stročju po 16, konoplja po 18, laneno seme po 14, inozemski fižol v stročju po 34, luščeni fižol po 8.50 do 10, čebula po 6 do 16, por po 6, česenj po 18, novi krompir po 12, stari po 1,75 do 2.50, repa po 1, kisla repa po 3, korenje po 6 do 12, peteršilj po 6 in zelenjava za juho po 4 din kg. Cene za zelenjavo pa so zaradi obilice blaga na trgu že precej popustile.

★

u— **Zahvalna služba božja v stolnici.** Na praznik Vnebohoda je Ljubljana na dostojanstven način praznovala obnovljeni mir. Z novimi močmi in z novo voljo se bo odslej prebivalstvo spet lahko posvetilo delu. Začetek nove dobe je bil uveden s svečano službo božjo, ki jo je darovil ob številni asistenci ljubljanski škof dr. Gregor Rožman. S svojo navzočnostjo so poudarili pomen tega praznika za Ljubljansko pokrajino tudi zastopniki najvišjih oblasti, med njimi Ekscelenca Visoki Komisar Emilio Grazioli. Poveljnik armijskega zbora Ekscelenca general Robotti in Poveljnik sardinskih grenadirjev. Nadalje so bili navzočni konzul milice De Turis kot vodja podporne akcije v Ljubljanski pokrajini in zastopnik Fašistične stranke, bivši ban dr. Marko Natlačen, ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, rektor vseučilišča dr. Matija Slavič, predsednik apelacije dr. Golia in mnogi drugi zastopniki vojaških in civilnih oblastev. V cerkvi je bil postrojen oddelek grenadirjev, četa karabinerjev in četa fašističnih miličnikov. Cerkev je bila polna ljudi, ki so se v molitvi zahvaljevali za obnovljeni mir in pričetek novega dela. Po končani službi božji je škof vsem navzočim podelil svečan blagoslov.

u— **Umetniška razstava v palači Bata,** kjer razstavljajo poleg prof. Franceta Kralja naša najmlajša umetnica Milena Dolgan, dalje Lojze Perko, Vladimir Jakič in gluhonemi Ivan Štrekelj, ima resda rekorden obisk in postaja razstavna dvorana skorajda pretesna. Zanimanje našega občinstva za nadvse uspelo razstavo je vsak dan večje. Posebno pozornost vzbujajo Kraljevi leseni putti, ki so res nekaj edinstvenega, Perkove oljnate slike Moja mati, Zadnja popotnica, Vrba itd. Razen prof. Fr. Kralja razstavljajo ostali prvikrat. V nedeljo 25. t. m. ob 10. dopoldne bo vodstvo po razstavi, na kar še posebej opozarjamo vse prijatelje naše slikovne umetnosti.

u— **Altistka ga. Franja Golobova** se je več let uspešno udejstvovala v naši operi in zadnje čase v beograjski operi. Iz svojega opernega repertoarja bo zapela na koncertu v ponedeljek dne 26. t. m. tri arije in sicer arijo Pauline iz Pikove dame, dalje arijo iz opere Samson in Dalila, delo Saint-Saensa in arijo Azucene iz Verdijevega Trubadurja. Prvi del koncertnega sporeda tvorijo pesmi iz klasične in moderne klasične literature, drugi del pa nam prinaša samospeve domačih skladateljev. Pri klavirju bo pianist Marjan Lipovšek. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani. Začetek ob 20. uri. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Gledališke abiskovalce** opozarjamo, da posluje dnevna blagajna v operi (predprodaja vstopnic za dramske in operne predstave) vsak dan dopoldne od pol 11. do pol 13. ure, popoldne pa od 17. do 19. ure. V drami je odprta blagajna vedno samo pol ure pred predstavo. V operi se dobijo vstopnice za vse operne in dramske predstave že en dan poprej v gori navedenih poslovnih urah in priporočamo občinstvu, da si nabavlja vstopnice že v predprodaji, da se tako izogne čakanju in navalu pri blagajni pred pričetkom predstave.

u— **Vodnik po Ljubljani.** Da ustreže potrebi, ki je nastala spričo dejstva, da se mudi med nami veliko število italijanskih vojakov in italijanskega civilnega občinstva, je uprava našega lista sklenila, izdati majhen vodnik po Ljubljani v slovenskem in italijanskem jeziku. Vodnik bo priložen binkoštni številki, ki bo izšla v povečani nakladi.

u— **Gradbena delavnost se oživlja.** V našem mestu se vendarle kažejo nekateri znaki obnovljenega gradbenega delovanja. Na Bregu oblagajo z obklesanim kamenjem sprednje zidovje zunanjosti velike Zoisove hiše, kjer so lansko jesen prekinili celotno sprednjo oblogo. — V Florijanski ulici stavbna tvrdka »Gradidom« postavlja zidarski oder, da bo mogla na novo ometati vso zunanjščino hiše št. 7, ki je že kričala po obnovi. — Novi mostiček, ki veže Streliško ulico s Hradeckega cesto, je gotov. Mostiček je že oklesan, samo ograje na mostu mu še manjka. — Počasi napredujejo kanalizacijska dela vzdolž Kazinskega vrta na Kongresnem trgu. Istotako so obstala največ zaradi deževnega vremena cestna dela na Mirju od Gorupove ulice dalje, odkoder vozijo odvišni zemeljski materijal na Opekarsko cesto, da sproti zasipajo na obeh straneh precej globoke jarke, kjer zastaja smrdljiva mlakuža, polna različnih človeškemu zdravju škodljivih snovi. — Spodnja pot pod Rožnikom preko železniškega prelaza mimo mestne vrtnarije tja do rožniškega klanca je v glavnem že na novo speljana. Ker so odkopali precej hribovitega sveta, so mogli tako znatno razširiti cestišče. Sedaj urejajo kanalizacijo in polagajo betonske cevi. — V parku ob ribniku zasipavajo niže ležeči travnik, v zgornjem koncu pa kopljejo votlino za otroški bazen. Stari ribnik bodo zasuli in bo na ta način mestna vrtnarija pridobila spet lep košček plodovite zemlje.

— lj **G. dr. Janko Kotnik** se nujno vabi, naj se oglasi v pisarni Rdečega križa na Miklošičevi cesti 22b.

u— **Hodnike asfaltirajo.** V teku letošnje dolge zime in deževne pomladi je voda razjedala asfaltirane hodnike in napravila mnogo lukenj. Mestna občina je pred tedni pričela najbolj izhojene hodnike popravljati. Zdaj je na vrsti Šelenburgova ulica. Pred Kazino bo hodnik kmalu na novo zalit z asfaltom, potem pa gotovo pride na vrsto hodnik pred pošto, ki je popolnoma izhojen. Asfaltiranje počasi napreduje. Mestna občina naj bi nabavila še en voz za kuhanje asfalta ali pa naj spet začne uporabljati kotle, ki so prej služili v ta namen.

u— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljal od sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. ure mestni višji zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytkova ul. št. 18, telefon št. 36-24.

u— **Darovi za Rdeči križ v Ljubljani.** Rodbini Hanuš Krofta in Elca Šubic sta darovali namesto venca v počastitev spomina pok. gospoda Andreja Jelačina 250 din; g. Mano Josin namesto venca na krsto pok. gospe Vrančičeve 100 din; g. Emanuel Josin v isti namen 100 din. Iskrena hvala!

Italijanski tečaj

XXI.

11. lekcija. Lezione undicesima.

Prevod prejšnje vaje: Ascoltate (voi) le paròle dei genitori? Le mani di queste ragazze non sono nette. La stanza del padre e della madre è grande. Com'è la casa dello zio e della zia? La pòrta dell'armadio è grande. Le dita della tua mano sono piccole. A chi porti l'acqua? Scriviamo ai parènti ed agli amici. Perché non rispondete all'amico dello zio Giovanni?

Gost v kavarni in gostilni.
Forestière in caffè o in trattorìa.

Quando giriamo per una città e sentiamo il bisogno di ristorarci, entriamo o in un caffè o in una birrerìa o in una trattorìa o, volèndo, anche in un'osterìa, dove, però, bàzzica per lo più la gènte del pòpolo. La bevanda che si piglia di preferènza, nei caffè, è il caffè nero, a vòlte mescolato con latte — un cappuccino —, ma si può comandare anche un pònce, un vermut coll'acqua di Seltz, un bicchierino di liquore oppure un gelato (di crèma alla vainiglia, di frutta ecc.).

Nelle birrerìe si beve la birra che è una bibita squisita e che lèva la sete.

Nelle trattorìe si beve per lo più il vino e si mangia a prèzzo fisso o alla carta. Il camerière ci mostra un pòsto dicèndo: »Ecco un bèl posticino, accomodàtevi qui, signore. a quel tavolino no, è fissato, là viène un assìduo,« e ci domanda: »Che cosa ordinate (comandate), signore?« — »Vorrèi mangiare qualche còsa. Dàtemi la carta e la lista dei vini Che còsa avete di pronto? C'è molto d'aspettare?« — »Per il risòtto ci vuòl venti minuti, signore.« Se abbiamo fretta facciamo bène da prèndere il piatto del giorno e a ordinare sùbito tutto quel che vogliamo mangiare: »Portate mi prima una minèstra sul bròdo. pòi una costoletta di vitèllo con spinacci per contorno, e, per fnire, un po' di stracchino e un gràppolo d'uva!« Terminato il pasto. paghiamo: »Camerière, il conto!« — »Pronto, signore!« — e lasciamo una mancia al camerière: »Ecco per voi! Tenete il rèsto per mancia!«

Vocàboli.

Il bisogno potreba, un caffè kavarna, la birrerìa pivnica, kjer se toči predvsem pivo, la trattorìa gostilna, l'osterìa krčma, la gènte del pòpolo priprosto ljudstvo, la bevanda ali la bibita pijača, la preferènza prednost, di preferènza najčešče, najrajši, il pònce punč, il vermut pelinkovec, l'acqua di Seltz neka mineralna voda, il bicchierino čašica, il liquore liker, tekočina, il gelato sladoled, la vainiglia vanilija, il prèzzo cena, a prèzzo fisso po stalni ceni, la carta jedilni list, il camerière natakar, il pòsto prostor ,il posticino prostorček, il tavolino miza, un assìduo stalni gost, qualche cosa nekaj, kaj, la lista seznam, (la lista dei cibi, dei vini, dei prèzzi), il minuto minuta, la fretta naglica, ho fretta mudi se mi, il contorno obod, prikuha, un gràppolo d'uva grozd, il conto račun, la mancia napitnina, il rèsto ostanek, fissato pritrjen, določen, rezerviran, pronto pripravljen, pronto signore takoj, gospod! girare krožiti, hoditi po, sentire (sento) čutiti, slišati, vohati, ristorarsi okrepčati se (tudi: restaurarsi), entrare vstopiti, volere hoteti, volèndo če ravno hočemo, bazzicare zahajati (bàzzico), mescolato mešan (mescolare mešati), comandare naročiti, levare dvigniti, levare la sete ugasiti žejo, mostrare pokazati, dire reči, dicèndo rekoč, accomodarsi sesti (accòmodo), accomodatevi izvolite sesti, venire priti, (3. os. sed. viène), domandare vprašati, prositi, ordinare naročiti (òrdino) ukazati, (l'ordinanza odredba), vorrèi hotel bi (jaz), želim, dàtemi dajte mi, aspettare (aspètto) čakati, c'è molto d'aspettare je treba dolgo čakati? ci vuòl venti minuti treba bo dvajset minut, prèndere=pigliare vzeti vogliamo hočemo, portàtemi prinesite mi, finire končati, per finire končno, termnato il pasto ko je obed končan. terminare (termino) končati, pagare plačati, tenere držati, obdržati, per za, po, anche tudi, dove kjer, però pa, vendar, a vòlte včasih, oppure ali pa, qui tu, quello oni, la tam, tja, qualche cosa, qualcosa nekaj, kaj, se če, bène dobro, prav, sùbito naglo, takoj, tutto quel che vse (to) kar, prima najprej, pòi nato.

Kopališče S. K. ILIRIJA otvorjeno

začetniške neizkušenosti. V njem odkrivamo retorično gostobesednost Rousseaua in meglene podobe. kakor pri Ossianu, vendar lahko že v tem spisu spoznamo tu in tam Napoleonov energični slog in globoka opazovanja, ki se zde, kakor da bi naznanjala Stendhala. Vse kaže, da bi lahko Napoleon kot pisatelj prehitel svojo dobo in ustvaril ob nekoliko zavestnejšem trudu novo obliko junaško-psihološkega romana, — romana analize in akcije.

Toda usoda je hotela drugače. Tistega dne, ko je Napoleon prejel Desiréejino pismo, v katerem mu sporoča, da preklicuje dano besedo in se odpoveduje zaroki, se je odločila njegova usoda: v nekaj minutah je bil imenovan za divizijskega generala in ko je z odločnim ukrepom rešil direktorij, je bil kot poveljnik postavljen na čelu armade, ki je šla v Italijo. Šest mesecev pozneje se je oženil z Jozefino, ki je bila pet let starejša. Claryjevi so potem takem slabo uganili njegovo bodočnost. Desirée se je pozneje omožila z generalom Duphotom in kot vdova z Bernadottom, poznejšim švedskim knezom. Ko je le-ta postal kralj Karel IV., je bila Napoleonova mladostna zaročenka kronana kot kraljica in je z imenom Desideria stopila v švedsko zgodovino. Umrla je l. 1860, 39 let po Napoleonovi smrti.

Taka je bila usoda ženske, ki je mladega Bonaparte nehote zapeljala na pot literarnega dela. Dard se vprašuje, kaj bi bilo če bi se bila Desirée poročila s 25 letnim Napoleonom? Mogoče bi mu bila — kakor Bernadottu — leto dni po poroki povila sina in zgodovina bi lahko ob istih vnanjih okolnostih krenila druga pota: l. 1804. ne bi bilo negotovosti glede nasledstva. Leta 1810. bi bila Désirée postala cesarica in se Napoleonu ne bi bilo treba puliti z avstrijskim cesarjem za nevesto iz njegove hiše. Zaradi tega bi najbrž ne prišlo do pohoda Napoleonove vojske v Rusijo. L. 1814 ne bi Désirée, ki bi bila po lastnih interesih zvezana z Napoleonovo usodo, tako zapustila Napoleona, kakor ga je Marija Luiza in cesar bi bil imel ob svoji strani dvajsetletnega sina, priljubljenega pri ljudstvu in pri armadi; sina, ki bi mu protinapoleonska koalicija težje vzela pravico do nasledstva.

Kakor v času lepe Helene, je tudi v tem primeru muhavost mlade lepotice odločila potek zgodovine, Napoleonov življenjepis pa je dobil zanimivo literarno epizodo.

Dar Kr. Akademije znanosti v Bologni ljubljanski univerzi. Na zboru Kr. Akademije znanosti v Bologni je bilo sklenjeno, da se pokloni knjižnici ljubljanske univerze po en izvod vseh publikacij, ki jih je izdala ta Akademija v teku zadnjih trideset let. Gre za obširno in znamenito zbirko knjig, v katerih so zastopane skoraj vse vede in potekajo iz peresa velikega števila odličnih italijanskih znanstvenikov. »Piccolo di Trieste« pristavlja k poročilu o tem sklepu: »Tako se v tej obliki najlepše proslavlja vstop sloveče slovenske univerze v rodbinsko okrilje visoke italijanske intelektualne kulture v trenutku, ko nova pokrajina postaja nov dragulj Italijanske krone.« — Ne dvomimo, da bo vest o pozornosti s strani italijanskih znanstvenikov sprejeta v slovenski intelekualnih krogih s hvaležnostjo, posebej še, ker prihaja iz Bologne, častitljivega središča slavnih univerzitetnih tradicij Italije. Slovenski znanstveniki so že ponovno pokazali, da so voljni z največjo lojalnostjo, sodelovati z italijanskimi pri občnih in posebnih nalogah znanstvenega življenja ter bodo gotovo znali ceniti pozornost, ki jo izkazujejo naši najvišji kulturni instituciji predstavitelji italijanskih znanstvenih študij.

Milka Trnina †. V Zagrebu je umrla častna članica hrvatskega gledališča Milka Trnina, ki je bila nekoč pevka mednarodnega slovesa. L. 1863. Rojena umetnica je že l. 1882 pela v zagrebški operi. Za mladih let je bila zlasti na glasu kot odlična interpretka ženskih vlog v Wagnerjevih operah. Nastopala je tudi v Bayreuthu. Ko je l. 1900 gostovala v Londonu v Puccinijevi »Tosci«, ji je priznal sam skladatelj, da je bila najboljša Tosca na svetu. Milka Trnina je bila nekoč tudi solistka Metropolitainske opere v New Yorku. Pela je skupaj s Carusom, Slezakom in z drugimi svetovno slavnimi pevci. Starost je preživela v Zagrebu, kjer je začela svojo bleščečo kariero. Od nekdanje slave in bleska so — kakor vedno — ostali samo bledi spomini in ko je sedaj umrla, je bila do malega že pozabljena.

Iz italijanske književnosti. Založba »Casa editrice Torinese«, ki jo vodi Giulio Einaudi, si je v teku nekaj let pridobila z živahno delavnostjo vidno mesto med italijanskimi založniki. V zadnjem času se posebno uveljavljata dve njeni zbirki: »Narratori stranieri tradotti« in »Saggi«. V prvi zbirki izhajajo v novih, celotnih in skrbno pripravljenih prevodih standardna dela svetovne literature. Med prvimi knjigami sta zastopana tudi Gončarov z »Oblomovim« in Dostojevskij z »Igralcem« in »Idiotom«. Med »Eseji« so izšli Cesara de Lollis »Gli scrittori francesi dell'Ottocento« in Niccola Tommasea »Cronichetta del Sessantasei«. — Niccola Sigillina prvi zvezek »Parnaso contemporaneo« prinaša kritične eseje o nekaterih vodilnih pisateljih sodobne Italije, tako na pr. Ardenga Sofficia, Corrada Govonia, Eugenia Montala in drugih. V drugem zvezku izidejo eseji o D. Gottiju, B. Croceju, E. Cecchiju, V. G. Rossiju in drugih. — Mnogi najboljši današnji pisatelji skušajo v tej ali oni obliki prikazati Italijo kot celoto, kar je izredno težavna naloga celo za same Italijane. Poleg zanimivega, prvenstveno zgodovinskega in narodno karakterološkega poizkusa Giovannija Papinija »Italia mia« vzbuja pozornost Corrada Alvara «Itineario italiano«. Je to zbirka kakšnih petdeset esejev o posameznih italijanskih pojavih. Alvaro ne slika dekorativne in romantične Italije, njenih posebnosti in slikovitosti, marveč Italijo, ki ustvarja in gradi svoje nesmrtne vrednote.

V. F. Bulgakov, osebni tajnik Leva Tolstoja živi kot emigrant v Pragi, kjer je nedavno izdal svoje novo delo: dramo »Rjurikovič«, ki obravnava problem in okolnosti tragične smrti znanega ruskega socialnega delavca kneza Pavla D. Dolgorukova. Dolgorukov je sam živel kot emigrant v Pragi. Hrepenenje po domovini ga je zvabilo na nevarno pot: skrivoma je odpotoval v boljševiško Rusijo, da bi neposredno spoznal nove razmere v svoji domovini. Po kratkem bivanju v Rusiji so ga boljševiki spoznali, zaprli in ustrelili. Bulgakov je to značilno rusko usodo obdelal v dramatski obliki. Drama bo težko vprizorljiva, kot književno delo pa se lepo čita in zapušča globok vtisk. Bulgakov je že prej obdelal v dramatski obliki smrt Leva Tolstoja in življenje Edgarja Poea.

DARILCE ZA GOD

— Nu, Matjažek, kaj ti je pa kupil očka za god?

— Kupil mi je velik dežni plašč. Takšnega za odrasle.

— Za odrasle? Ti si vendar še čisto majhen.

— Kaj za to! Dokler ne zrasem, ga bo nosil moj očka!

FRANZ JOSEF
GRENČICA
REG. S. BR. 22365 od 18-IX-1940 G.

Po drugem sportnem svetu

Kljub vojni je še živahno po sportnih terenih

Sport je v teh časih, to je zato, ker ga goji mladina, ki je zdaj skoraj povsod po svetu pozvana, da vrši druge naloge — samo še kot lep spomin na ono prekratko dobo, ko so narodi sveta živeli v miru med seboj in lahko posvečali svoje najboljše sile procvitu duhovnih in telesnih vrlin. Sportno idejo je v dnevih, ko grmijo topovi in ubijajo bombe, zadel najhujši udarec, kajti prav ona je tista, ki osvaja, ki približuje in ki ne pozna sovraštva med narodi na zemeljski obli.

Mimo vseh teh mračnih ugotovitev pa so sportniki na tej in oni strani sovražnih taborov le še ostali zvesti svojim idealom. Številni oni, ki jih vojna vihra le ni potegnila v svoj vrtinec, še krepijo telo, oni še jeklenijo duha in še zmerom jih je dovolj, ki hočejo, da bi sport ohranil svoje miroljubno poslanstvo, in so tudi dosegli, da sport še ni zamrl. Kakor pri nas, kjer so baš v teh dnevih začeli oživljati sportni tereni, in kakor povsod drugod, kjer so vsaj za enkrat minile grozote vojne, tako vzdržujejo sportne pokrete tudi države, ki štejejo v vojno dobo že na mesece in leta.

Iz sportnega življenja slednjih čitamo v italijanskih virih o številnih sportnih dogodkih in marljivih pripravah za nove, med katerimi omenjamo med drugim naslednje:

Tekmovanje za italijansko prvenstvo v lahki altetiki po moštvih se bo nadaljevalo prihodnjo nedeljo z 9 novimi disciplinami, ir. sicer v tekih na 100, 400, 1500 in 10.000 m, v teku z zaprekami na 110 m, v skoku v višino in v troskoku ter v metih krogle in kladiva. Najboljši atletski klubi se bodo to pot sestali v Milanu in Firenci.

Prve dni maja so v Buenos Airesu zaključili **atletsko tekmovanje za prvenstvo Južne Amerike,** na katerem je že tretjič zaporedno zmagala Brazilija. Med številnimi odličnimi rezultati so bile med drugim dosežene naslednje omembe vredne znamke: na 100 m 10.8, na 200 m 21.4, na 5.000 m 14:51,8, na 10.000 m 30:45, z zaprekami na 110 m 15.1 in na 400 m 56.4, v skoku v višino 194 in v dolžino 7.20, v metu krogle 14.62, v kopju 59.42, v kladivu 49.71 itd.

Na Madžarskem so preteklo nedeljo zaključili **nogometno prvenstvo.** V zadnjem kolu je med ostalimi Ferencvaros zmagal nad Ujpestom s 5 : 2 in si tako z velikim naskokom priboril letošnji prvenstveni naslov. Na naslednjih mestih so klubi: Ujpest, VMFC in Dimavag.

Caligarisova nagrada po 1.000 lir, ki so jo razpisali v Italiji v spomin na pokojnega velikega italijanskega nogometaša Caligarisa, je bila za sezono 1940/41 priznana Sergeju Marchiju, branilcu prvorazrednega moštva Genova. Marchi je zdaj star 21 let in se je po sodbi posebne strokovne komisije v vsej sezoni najbolj izkazal kot igralec, ne samo po tehniki, temveč tudi v vedenju na igrišču.

V stadionu v Helsinkih so se srečali **teniški reprezentanti Finske in Švedske;** zmagala je Švedska z 2:1. Švedski prvak Schröder je zmagal nad Fincem Salijem, drugo točko in zmago pa so si Švedi pridobili v doublu.

V Kodanju se je na važnem plavalnem mitingu spet uveljavila znana **svetovna prvakinja Ragnhild Hveger,** ki je zmagala na progi 100 m prosto z odličnim časom 1:06.5. Druga odlična holandska plavalka Inge Sörensen je priborila Danski zmago na progi 200 m prosto v času 3:03.5. Tretja dobra moč v danski ekipi je bila Tilda Jörgensen, ki je prišla na prvo mesto na progi 100 m hrbtno z izvrstnim rezultatom 1:18.3.

★

Otvoritev lahkoatletske sezone

V nedeljo 1. junija dopoldne na stadionu ob Tyrševi cesti

Za nogometaši bodo prišli na športne prostore tudi atleti. Med prvimi so se oglasili z naslednjim razpisom:

SK Planina priredi v nedelo 1. junija ob 10. na stadionu ob Tyrševi cesti seniorski otvoritveni miting. Pravico nastopa imajo vsi atleti klubov, ki so člani SLAZ. Prijave atletov z navedbo točk, v katerih bodo nastopili, se morajo brez prijavnine oddati do petka 30. t. m. do 12. na naslov: Franc Mevlja, OUZD, Miklošičeva cesta. Prijave, ki bi prispele kasneje, se ne bodo upoštevale.

Vrstni red disciplin: ob 10.: 100 m predteki in met krogle, ob 10.20: 400 m predteki in skok v daljino, ob 10.45: 1500 m in met diska, ob 11.05: 100 m finale in met kopja, ob 11.15: 400 m finale, ob 11.30: 3000 m in skok v višino in ob 11.50: štafeta 4×100 m.

Atlete opozarjamo, da se bodo točke vrstile v priobčenem vrstnem redu in t o č n o ob napovedanem času.

V nedeljo bosta v operi dve predstavi. Popoldne bodo igrali mladinsko operetto, Golovinovo in Gregorčevo bajko »Princeska in zmaj«, ki vsebuje tri dejanja, pet slik. Zgodba pokaže, kako premaga pogumni dečko Joško s pomočjo palčkov in bajnih bitij ter gozdnih živali troglavega zmaja in reši kljub zlobnemu ciganu princesko. Na predstavo kakor tudi na globoko znižane cene opozarjamo starše in mladino. — Zvečer bodo peli Gounodovo opero »Faust«, ki spada med posebno priljubljene opere. Charles Francois Gounod je francoski skladatelj, ki je postal s to opero (svojim tretjim opernim delom) slaven po vsem svetu.

Iz Hrvatske

Prva smrtna obsodba v Banjiluki. V Banjiluki je bila predvčerajšnjim izvršena prva justifikacija po smrtni obsodbi, ki jo je izreklo posebno sodišče na Hrvatskem. Na smrt je bil obsojen neki Srb, ki se ni odzval pozivu oblasti, da izroči orožje.

Novi slovaški poslanik Karel Murgas je v četrtek zvečer prispel v Zagreb.

E. I. A. R. Radio Ljubljana

Radijske poslušalce, ki slede pouku italijanščine po radiu opozarjamo, da bo predavatelj g. dr. Stanko Leben v svojem predavanju v petek dne 23. t. m. ob 19. uri še razlagal besedilo IV. lekcije, ki je bilo natisnjeno v sredo 21. t. m.

Pogrešanci se javljajo

Iz Šibenika in okolice so došla na Rdeči križ sporočila o pogrešancih. Svojce naprošamo, da dvignejo odgovore v pisarni Rdečega križa na Miklošičevi c. 22b. Opozarjamo, da so naši kurirji še vedno na delu in da bomo v kratkem lahko postregli z novimi informacijami.

Brvar Nace, Culkar Lojze, Dobrović Katica, Gašperin Janko, Koser Jaroslav, Kraševec Tone, Lasan Matko, Pavlin Josip, Pavlin Keti, Pirc Cilka, Ručigaj Nada in sin Ranko, Starec Tatjana, Šegula Ljudmila, Zmrzlikar Franc, Žnideršič Slavoj, Žumer Anton.

Iz **Srbije** so na Rdeči križ došla obvestila o pogrešancih. Svojce prosimo, da dvignejo v pisarni na Miklošičevi cesti 22 b/II sporočila. Bruner Jože, Čebular Franc, Djurić Vukosava, Gligorijević Fanči, Gal Alojzij, Ivančič Ignacij, Ivanović Elica roj. Pust, Jelen Lojzka, Jekič Lidija, Kilar J. Riko, Klavs Franc, Kocmur Alojz, Kokalj Stanko, Lederer Zinka, Ličof Rudolf Marija, Letnar Jože, Lubej Franjo K., Odan Vladislav, Osana Dušan, Potočnik Jakob, Pršin Julijana, Prijon Pavlina, Pritekelj Alojz, Radin Milan, Lazar Radah, Švab Franc, Slaček Malči, Tavčar Janez, Tonic Ivo, Trpin Hermenegild, Urbič Alojzij, Valentin Ivan z družino, Vujasinović Jovan, Wochel Izidor J., Zavre Rudolf, dr. Zorjan Matko, Zupanc Viktor, Znidašič Ludvik.

Navedeni pogrešanci so se javili iz sledečih krajev: Ćuprija, Niš, Čačak, Srem. Mitrovica, Pančevo, Užice, Paračin. — Marija Pristavec, Ljubljana, Ciglarjeva ulica 6, naj dvigne za njo došlo pismo njenega nečaka iz Pančeva.

✱

— **Rdeči križ,** sekcija za socialno pomoč, prosi vse starše, ki bi potrebovali za nadzorovanje in vzgojo svojih otrok vzgojitelja ali vzgojiteljico, da sporoče svoj naslov naši pisarni, Frančiškanska ulica 6-I.

— **Rdeči križ,** sekcija za socialno pomoč prosi vsa podjetja, ki bi potrebovala kakršno koli delovno moč, da čim prej javijo svoj naslov Borzi dela, Ljubljana, Delavski dom.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 19. uri

Sobota, 24. maja: »Komedija zmešnjav.« Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Nedelja, 25 maja: »Učenjak.« Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Pondeljek, 26. maja: zaprto.

Delo, ki občinstvu izredno ugaja in izvablja veliko smeha ter ustvarja dobro voljo, je Shakespeareova **»Komedija zmešnjav«.** Letošnja nova uprizoritev te komedije je dosegla največji uspeh, kar ga je imela kdaj v teku let na našem odru. Odlični prevod Otona Župančiča in posrečene kreacije so pripomogle delu do popolnega uspeha.

Zabavi in razvedrilu je namenjena Detelcva veseloigra **»Učenjak«,** v kateri bo igral naslovno vlogo Jan. Predstavljal bo mladega učenjaka, ki se je posvetil študiju frenologije, a zaradi mehaničnega uporabljanja te znanosti zaide v skrajno neprijeten položaj. Igrali bodo še: Cesar, Daneš, Nablocka, Plut, Gale, Vida Juvanova, Peček, Kaukler, Presetnik in Simčičeva. Režiser: dr. Bratko Kreft.

★

OPERA

Začetek ob 19. uri.

Sobota, 24. maja: Baletni večer. Red A.
Nedelja, 25. maja ob 15. uri: »Princeska in zmaj.« Mladinska opereta. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.
ob 19. uri: »Faust.« Izven.
Pondeljek, 26. maja: zaprto.

Red A bo imel v operi »Baletni večer« drevi v soboto ob 19. Koreografije za »Baletni večer« sta pripravila šef baleta inž. Peter Golovin in soloplesalec Boris Pilato. Golovinove koreografije obsegajo naslednja dela: Griegovo lirično suito, odlomke iz Novakovega baleta »Signora Giuventu« in Lisztovo madžarsko rapsodijo št. 2. Pilato pa je naštudiral Gluckov dramatični balet »Don Juan« in Ravelov »Bolero«. V sporedu bo sodeloval naš celokupni balet s solistinjami, solisti in baletnim zborom. Orkester bo vodil Anton Neffat. Pri klavirju: dr. Švara.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—

Službo dobi

Italijanskega korespondenta
perfektnega, sprejmem. Prednost z nekoliko prakse v lesni stroki. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9938-1

Krojaškega pomočnika
za veliko delo, sprejme takoj Rešetič, Masarykova 14-II. 9919-1

Kupujemo
vse »Juhan« steklenice po najvišji ceni. »Alimenta«. Vodnikova 65. od 10. do 12. ure 9539-7

Prodam

Damske čevlje
ševro, semiš, št. 40 popolnoma nove, prodam. Na ogled in cena v vseh poslovalnicah Jutra. 9846-6

Kapital

Kupim delnice
Trboveljske premogokopne družbe in Vojno škodo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Delnice«. 9831-16

Les

Hrastove hlode
v vsaki množini kupuje parketna tovarna Fran Kotnik Verd. p Vrhnika 9586-15

Kupimo vsako količino
bukovih drv, oglja, tramov in desk. Ponudbe na »Exportles« Ljubljana. Tyrševa 15. 9877-15

Posest

»REALITETA«
posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PREŠERNOVI ULICI 54 Nasproti glavne pošte Telefon 44 - 20

Vsako nepremičnino
v Ljubljani in njeni okolic kupimo. »Realiteta«, Prešernova ulica 54, I. nadstr., nasproti glavne pošte. Telefon 44-20.

Zamenjam
4-stanovanjsko hišo v Celju z enako ali večjo v Ljubljani, po možnosti s trgovskim lokalom. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Zamenjam 222«. 9928-20

Stanovanje odda

Trisobno stanovanje
s kopalnico, oddam. — Podrožnik, Večna pot 26 9948-21

Stroji

Krojaški stroj
rabljen, takoj kupim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9962-29

Kupim

VSAKOVRSTNO ZLATO SREBRO - PLATINO BRILJANTE SMARAGDE SAFIRJE RUBINE BISERE I.T.D. STARINSKE NAKITE TER UMETNINE PO NAJVIŠJIH CENAH STARA TVRDKA Jos. EBERLE LJUBLJANA, TYRŠEVA 2 HOTEL SLON

Dopisi

Dvgnite dospele ponudbe v oglasnem oddelku
Banka, Balila, Blizu tramvaja, Dobra metoda, Dober, Dobro idoča, Dobro plačam, Dvosobno stanovanje 900, Družabnik, Duševna lepota, Dobra znanka Financier 50%, Gater, Garnitura, Gotovino nudim, Izredna prilika, Intra 303, Ind. uradnik, Korespondent 45, Kupoprodaja, Knjiga, Lepa soba, Ljubezen, Lepo in čisto Lepota duše, Mesečni fiksni zaslužek 10.000, Moka, Mizar na dom, Maj, Mirna stranka, Novejša tipa, Omara, 2 osebi, Poštena delovna, Plemenita Potrebna, Primerna predizobrazba, Pridelki, Rentabilno pod jetje, Red točnost 800, Radi bolezni, Soba za stalno, Sama vdova, Tri odrasle osebe, Takojšnja zaposlitev, Takojšen nastop 16. Uradnica, Višja izobrazba, Vračam, Vrt, Z nekaj gotovine, Zvest, Zelo mirna. Zanesljiva 222, 666, 50%, 125.000.

Klišeje
ENO- IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA Av. Petra cesta 23

Veliko trgovsko podjetje
išče v strogem centru
pritlične lokale
za pisarne. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Strogi center 6«.

Drobilec
kupim star ali nov.
JUVANČIČ — Ljubljana, Gregorčičeva 11.

Rappresentante oppure esclusivista
Albania, Dalmazia e territori ex Jugoslavi, parli tedesco e sloveno, cerca primaria Casa prodotti profumeria. Scrivere: Cassetta 107 D. Unione Pubblicità Italiana, Milano.

Zastopnika ali ekskluzivista
za Albanijo, Dalmacijo in pokrajine bivše Jugoslavije, ki govori nemško in slovensko, išče prvovrstna parfumerijska tvrdka. — Pisati: Cassetta 107 D. Unione Pubblicità Italiana, Milano.

Importante ditta cerca negozio manifatture
nel centro, sia con merce, che senza. — Event. acquisto dello stabile. Offerte: Rif. 11, Unione Pubblicità Italiana, Milano.

Ugledna tvrdka išče manufakturno trgovino
v centru, bodisi z blagom ali brez. Eventualni odkup stavbe. Ponudbe: Rif. 11, Unione Pubblicità Italiana, Milano.

Vse oglase
za naslednjo številko „JUTRA" sprejema oglasni oddelek Jutra nepretrgoma
dnevno do 14

Vajenci (ke)

Vajenko
za fino krojaško obrt sprejme F. Iglič, krojački atelje, Pražakova 10, Ljubljana. 9942-44

Trgovska vajenka
ki ima veselje do trgovine, dobi mesto v trgovini z mešanim blagom. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Absolventka mešč. šole«. 9946-44

Pouk

Italijanščine in nemščine
vešč intelektualec išče primerne službe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vesten«. 9875-4

Italiani
che desideráte ad'impariare la lingua slovena práticabile, mandate distinte offerte al'oglasni odd. Jutra sotto sigla »Présto sloveno«. 9681-4

Kupim

Elektromotor
malo rabljen, 6 do 7 KS kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kurivo« 9927-7

Štedilnik
prenosljiv, uporaben, v dobrem stanju, kupim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9964-7

Avto, moto

Supersport BMW avto
elegantna, najnovejša typa 1940, opremljen z vsem komfortom, naprodaj hitro za podpolovično nabavno ceno. Stroj garantiran, komaj uvožen. Samo resni interesenti naj pošljejo svoje ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Edini«. 9966-10

Kolesa

Damsko kolo
dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Damsko kolo«. 9943-11

Prehrana

Sostanovalca
s hrano in vso oskrbo takoj sprejmem. Sv. Jakoba trg 5. 9969-14

Sobe išče

Opremljeno sobo
v centru, z dvema posteljama ter eno prazno sobo za pisarno, iščem za takoj. Lahko tudi dvosobno stanovanje. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno 9. 9842-23a

Šest sob
primerno opremljenih, z eno posteljo in souporabo kopalnice, iščem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Šest sob«. 9965-23a

Velik trgovski lokal oddamo
v strogem centru Ljubljane, primeren tudi za urade Po dogovoru bi ga oddali tudi samo pol. — Interesenti naj pošljejo ponudbe pod šifro »Lokal v centru« na oglasni oddelek »Jutra«.

Vorreste esportare in Italia i Vostri articoli e comperare merce italiana? Si raccomanda bene organizzata e ben condotta firma
RIVA & Co.
Milano, Via Pontaccio 10.

Ali hočete izvažati svoje predmete v Italijo? Nakupovati italijansko blago? Prvovrstna, dobro organizirana tvrdka Vam je na razpolago.
RIVA e C.
Milano, Via Pontaccio 10.

Din 2·- kg čebule, ako uporabljate Cepo

E. Salgari: 14

BOJ ZA MOMPRACEM

Pustolovski roman

»Da, rad bi jo videl,« je rekel sultan.

Yanez je dal nekaj povelj, ki jih je moštvo neutegoma izvršilo. Nato je rekel:

»Pojdiva, visokost.«

Spustila sta se v kajuto, spremljana od Nizozemke, ministrov in tajnika.

Vrata vseh kabin so bila na stežaj odprta, in sultan bi bil moral ujetnika takoj opaziti, ko bi bil kje.

Sultan je občudoval salon ter obšel vse kabine, ki jih je pazljivo preiskal.

»Krasna ladja!« je rekel. »S to ladjo bi se upal kljubovati otoškemu radži.«

»To bomo tudi storili.«

»Rajši ne plovimo tako daleč. Top se hitro sproži, in moji dobri podložniki bi bili ob svojega sultana.«

»Nič se vam ne bo zgodilo,« je odvrnil Yanez, odpiraje steklenko šampanjca. »Ako ne boste skrbeli za to, da se vas bodo gusarji bali, priplovejo lepega dne v vaš zaliv in vam nakopljejo hude preglavice. Morda me takrat ne bo več pri vas, da bi vas branil.«

»To je na žalost resnica,« je rekel sultan in na dušek zvrnil pijačo vase.

Tisti mah se je oglasil žvižg. Jahta je bila vzdignila sidra in z vso paro odplula na morje.

»Pojdimo na palubo, visokost,« je rekel Yanez, »in pričnimo lov.«

Zapustili so kajuto in se vzpeli na poveljniški mostič.

Jahta je plula z veliko brzino. Pred njo je vzkipevala zelena voda, in penasti grebeni valov so se lomili ob njenih bokih.

Yanez je bil dal prinesti štiri puške ter jih razdelil gostom.

»Lov se pričenja, gospoda,« je dejal.

»Ladja se premočno ziblje. Težko bo kaj zadeti,« je rekel sultan.

»Videti je, visokost, da niste mornar,« je Yanez odvrnil. »Pokažem vam, da je moči dobro streljati tudi tedaj, kadar je morje nemirno.«

Albatros z mogočnimi krili je pravkar letel čez ladjo.

Yanez je po bliskovo zgrabil eno izmed pušk, kratko pomeril in sprožil dvakrat zaporedoma.

Ptica, zadeta v prsi, je obupno zaplahutala s perotnicami, da bi se obdržala v zraku. Nato je strmoglav padla v vodo, velikemu morskemu psu naravnost v žrelo.

»Ti tatovi nam bodo pogoltnili ves plen,« je rekel sultan. »Vrnili se bomo v Varauni, ne da bi mogli pokazati vsaj zanikarno morsko lastovko.«

»Lov se je šele pričel, visokost,« je Portugalec odvrnil. »Zdaj ste na vrsti vi! Evo vam cilja!«

Lep fregatnik je letel mimo.

»Streljajte, visokost,« je rekel Yanez. »To je pravi trenutek.«

Sultan je dvignil puško in ustrelil. Fregatnik je padel iz višave ter izginil v žrelu drugega morskega psa.

»Ali se ne bi mogli kako otepsti teh nepridipravov, milord?« je togotno vzkliknil sultan.

»Če hočete, lahko enega ujamemo.«

»Da, o, da!« je vzkliknil sultan in kakor otrok zaploskal z rokami.

Yanez je zažvižgal, in Máti je prihitel k njemu. Polglasno mu je šepnil nekaj besed ter ukazal, naj ustavijo ladjo.

»Ali mi podarite morskega psa, če ga ujamemo?« je vprašal sultan.

»Meso morskih psov ni dobro, visokost.«

»Kitajcem bo šlo kot dar njihovega blagega sultana imenitno v slast. Samo kosti bodo pustili. Že dolgo jim dolgujem nekaj za krasen dragulj, ki so mi ga podarili.«

»Naj se torej najedo morskega psa!« je rekel Yanez, ki ni mogel zatajiti nasmeška.

Máti je prišel s šestorico mož na palubo. Nesli so veliko trokrako sidro, vse ovito z rdečim blagom.

Na enega izmed krakov so bili privezali dobršen kos slanine, ki je utegnil tehtati svojih sedem do osem kilogramov.

K uhlju sidra so pričvrstili močno verigo, ki je tekla čez škripec na zadnji palubi. Tako je bilo zlahka moči potegniti zver kvišku, če popade.

Sidro so vrgli v vodo, mornarji pa so se oborožili s sekirami in parangi.

Ker je bila voda zelo prozorna, so dobro videli sidro, ki je viselo kakih dvajset metrov globoko.

Rdeči ovoj je moral zbuditi pozornost morskih pošasti.

Kmalu se je vzdignila iz morske globine velika senca in se približala sidru. A komaj se ga je dotaknila, je hitro spet izginila v brezdno.

»Kdo ve, ali se bo vrnil?« je menil sultan.

»Lakomnost je močnejša od strahu,« je Yanez odgovoril. »Samo malo potrpite, visokost.«

Kadar človek lovi te zveri, se mu ne sme preveč muditi. — Evo, vidite? vrača se.«

Morski pes je počasi plaval kvišku. Slanina, ki je bila v resnici dober založaj, ga je neodoljivo pritezala k sebi.

»Da mi nihče ne črhne!« je rekel Yanez. »Ne smemo ga motiti.«

Bil je krasna žival, kakih sedem metrov dolg, s tolikšnim gobcem, da je bilo v njem prostora za sključenega moža.

Toda očitno je bil star prevejanec, kajti namesto da bi jo ubral naravnost proti slanini, je jel krožiti okoli sidra v velikih lokih, ki so postajali vse manjši in manjši.

Rdeče cunje, s katerimi je bilo sidro ovito, so mu najbrž zbujale predstavo mesa, ki še krvavi.

Kakor vse pošasti njene vrste, je bila zver nezaupljiva, in vselej, kadar je hotela pogoltniti grižljaj, jo je senca mož, ki so se sklanjali čez ograjo, ali gmota ladijskega trupa preplašila, da je spet naglo odplavala.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.